

**SKDL:n
TOIMINTA-
KERTOMUS**

**13.—14. liittokokous
30.5.1982—24.5.1985**

**SKDL:n 14. liittokokous
Tampere 24.—26.5.1985**

Työn tulevaisuus ja elämäntapa

24.-26.5.1985
SKDL:n 14. KK

LIIITE 99

SKDL:n
TOIMINTA-
KERTOMUS

13.—14. liittokokous
30.5.1982—24.5.1985

SISÄLLYSLUETTELO

I	Kansainvälisiä kysymyksiä	3
	— Kansainvälisestä tilanteesta ja Suomen ulkopoli- tiikasta	3
	— SKDL:n kansainväliset yhteydet	5
II	Suomen sisäpolitiikasta ja SKDL:n toiminnasta eri aloilla	6
	— Yleistä	6
	— Vaalit	8
	— SKDL:n eduskuntaryhmän toiminta	11
	— Talouspolitiikka	18
	— Maatalouspolitiikka	19
	— Sosiaalipolitiikka	20
	— Asuntopolitiikka	22
	— Kuluttajapolitiikka	24
	— Kulttuuripolitiikka	26
	— Koulutuspolitiikka	28
	— Tiede- ja korkeakoulupolitiikka	30
	— Yleisradiopolitiikka	32
	— Paikallishallintoasiat	33
	— Aluepolitiikka	38
	— Ympäristöpolitiikka	39
	— Osuustoimintaliike	41
	— Valtionyhtiöt-toimikunta	44
III	SKDL:n järjestöllinen toiminta	45
	— SKDL:n johtoelimet	45
	— Arvioita SKDL:n järjestöpoliittisesta tilasta	61
	— Opinto- ja koulutustoiminta	68
	— Järjestötalous	69
	— Toiminta joukkojärjestöissä	70
	— Toiminta ruotsinkielisen väestön keskuudessa ..	74
	— Tiedotustoiminta	78

I KANSAINVÄLISIÄ KYSYMYKSIÄ

KANSAINVÄLISESTÄ TILANTEESTA JA SUOMEN ULKOPOLITIIKASTA

Kansainvälistä tilannetta ovat viime vuosina leimanneet kärjistyneet suurvaltasuhteet, aseidenriisuntapyrkimysten juuttuminen paikalleen ja varustelukierteen kiihtyminen. Ydinasestrategioissa tapahtuneet muutokset, mm. Yhdysvaltain omaksuma rajoitetun ydinsodan oppi, sekä entistä tarkempien ydinaseiden kehittäminen ovat alentaneet ydinaseiden käyttökynnystä. Kärjistynyt tilanne on konkreettisimmin tuntunut Euroopassa, mihin on syksyn 1983 jälkeen sijoitettu uusia keskimatkan ydinaseita.

Rinnan ydinaseiden kehittelyn kanssa on kehitetty entistä tuhovoimaisempia tavanomaisia aseita, ja myös niiden määrä on tuntuvasti kasvanut. Kolmannen maailman maiden aseistautuminen on ollut selvästi nähtävissä. Samanaikaisesti on kehitetty myös uusia asejärjestelmiä. Yhdysvaltain hallitus on pannut alulle avaruussodankäyntiä koskevan tutkimuksen. Avaruuden militarisoinnista on tullut aikaisempaa vakavampi uhkatekijä.

Epävarmuutta lisäävät monet paikalliset konfliktit, joilla on myös laajempaa kansainvälistä ulottuvuutta, kuten Lähi-Itä, Irakin ja Iranin välinen sota sekä Yhdysvaltain toiminta Keski-Amerikassa ja painostus Ni-

caraguua vastaan.

Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain välisten ydinaseita ja avaruuden militarisoitua koskevien neuvottelujen aloittaminen Genevessä herättää lieviä toiveita kansainvälisen tilanteen ja suhteiden paranemisesta, samoin mitä todennäköisimmin odotettavissa oleva Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain korkeimpien johtajien tapaaminen.

Edistymisen jännityksen lieventämisessä sekä aseistuksen valvonnassa ja rajoittamisessa edellyttää valtiollisten neuvottelujen lisäksi myös kansalaisten aktiivisuutta ja tietoista pyrkimystä vaikuttaa kehityksen kulkuun.

Ydinaseiden vastainen liikehdintä on maailmanlaajuisia. Eurooppalaisen rauhanliike voimistui viime vuosina euro-ohjusten vastaisessa kamppailussa, mutta ohjusten sijoittamisen alettua se on jossakin määrin menettänyt voimaansa. Sen merkitys on edelleen suuri, ja sillä on kaikki kasvun edellytykset.

Kansainvälisessä taloudessa on leimaa-antavaa ollut epävakaa kehityksen ja joukkotyöttömyyden jatkuminen kapitalistisissa teollisuusmaissa sosialististen kansantalouksien vaikeuksien kasvu, kolmannen maailman maiden velkaongelman kärjistymisen sekä kehitysmaiden kasvu teollisuusmaiden ja kehitysmaiden välillä.

Monet yleismaailmalliset ongelmat, mm. eräiden luonnonvarojen ehtyminen ja ympäristön pilaantuminen ja tuhoutuminen, ovat tulleet aikaisempaa polttavammiksi.

Suomen ulkopoliittika on presidentin vaihtumisesta huolimatta jatkanut entisellä peruslinjallaan, ja presidentti Mauno Koivisto on vahvistanut maamme yhteyksiä kannaltamme tärkeimpiin maihin. Ulkopoliittikan osakysymyksissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia, joskin esimerkiksi maamme aktiivisuus on jossakin määrin lisääntynyt ja maamme on tiukentanut linjaansa suhteissa ydinaseisiin.

Ydinasestrategioiden ja ydinaseteknologian muutokset sekä risteilyohjusten sijoittaminen Eurooppaan vaikuttavat myös maamme kansainväliseen ja sotilaspoliittiseen asemaan. Suomen tilannetta ei kuitenkaan ole kyllin perusteellisesti ja laajalla pohjalla arvioitu tästä näkökulmasta.

SKDL on jatkanut aktiivisuuttaan kansainvälisissä kysymyksissä. Liittonuosto ja liittohallitus ovat käsitelleet kansainvälistä tilannetta ja Suomen ulkopoliittikkaa toistuvasti.

SKDL:N KANSAINVÄLISET YHTEYDET

Kuluneena liittokokouskaudena SKDL:llä on ollut kansainvälistä kanssakäymistä eri maiden järjestöjen kanssa. Keskeiselle sijalle on noussut solidaarisuustoiminta erityisesti Keski-Amerikan vapautusjärjestöjen kanssa. Yhteydenpidot ovat tapahtuneet joko kahdenkeskisinä tai monikansallisissa konferensseissa.

Liittokokouskauden aikana SKDL on vastaanottanut valtuuskuntia seuraavista järjestöistä: Jugoslavian sosialistinen liitto, Bulgarian Isänmaallinen Kansanrintama ja vastaavasti SKDL:n valtuuskunta on ollut seuraavien ulkomaisten järjestöjen vieraana: Bulgarian Isänmaallinen Kansanrintama, Saksan Demokraattisen Tasavallan Kansallinen rintama, Unkarin Isänmaallinen Kansanrintama, Romanian Sosialistinen Yhteisrintama. SKDL:n kutsumana vieraana on ollut lisäksi neuvostoliittolainen historiatieteiden professori luennoimassa SKDL:n piirijärjestöjen järjestämissä tilaisuuksissa.

Valtuuskuntavaihdon lisäksi SKDL:n edustajat ovat tavanneet maassamme muista syistä vierailleiden järjestöjen valtuuskuntia ja edustajia seuraavasti: Unkarin Sosialistisen Työväenpuolueen valtuuskunta, Unkarin Isänmaallisen Kansanrintaman Suomen Unkarin ystävyy sviikka järjestävä valtuuskunta, Korean Demokraattisen Tasavallan Korkeimman Kansankomitean valtuuskunta, Korean Demokraattisen Tasavallan Työnpuolueen valtuuskunta, Puolan Parlamenttivaltuuskunta, Romanian Sosialistisen Yhtenäisyysrintaman valtuuskunta, Vänsterpartiet Kommunisterna -puolueen, Japanin Kommunistisen Puolueen, Japanin JCP-Progressive Unity (vast. org. kuin SKDL)'n, Norjan Kommunistisen Nuorisoliiton, Guatemalan Far-sissijärjestön, Nicaraguan Sandinistivallankumousrintaman, Palestiinan vapautusliikkeen (PLO, PFLP = Popular Front for the Liberation of Palestina), Chilen Mir-puolueen, Salvadorin FMNL-FDR'n Jugoslavian rauhanliigan, Tsekkoslovakian lehtimiesliiton ja Neuvostoliiton ulkoministeriön kansainvälisten suhteiden instituutin ja Kiinan Kansantasavallan "Chinese Association for International Understanding" -järjestön edustajia sekä Neuvostoliiton kansainvälisten suhteiden instituutin edustajan.

SKDL:n edustajat ovat osallistuneet edellämainittujen lisäksi seuraaviin kokouksiin, konferensseihin ja kongresseihin: Bulgarian Dimitrovin 100-vuotiskonferenssi, Jugoslavian Kommunistien Liiton kongressi, Koreoiden jälleenyhdistämiskonferenssi, Socialistisk Folkeparti'n konferenssi, Vänsterpartiet Kommunisterna -puolueen edustajakokous, Nicaraguan ja Rauha Keski-Amerikassa konferenssi, End-rauhanliikkeen taapaamiset ja konferenssit, Pohjoismaiden Ydinaseetonta vyöhykettä käsittelevä konferenssi, Suomen ja Neuvostoliiton Rauhanpuolustajajärjestöjen konferenssit ja aseidenriisuntaseminaarit sekä Suomen Rauhanpuolustajien vuosittain järjestämä ystävyysmatka Leningradiin.

II SUOMEN SISÄPOLITIIKASTA JA SKDL:N TOIMINNASTA ERI ALOILLA

YLEISTÄ

Suomalaisen yhteiskunnan kehityksessä näkyvät samat piirteet kuin kapitalististen teollisuusmaiden kehityksessä yleensäkin. Toisaalta itsekkäät, vähäosaisista piittaamattomat asenteet ja valmius käyttää vahvemman oikeutta ovat lisääntyneet, mikä on yhteydessä oikeiston asemien

vahvistumiseen yhteiskunnassa. Toisaalta taas huoli elämisen edellytyksistä, luonnonvarojen riittävydestä, ympäristön saastumisesta, rauhasta ja koko ihmiskunnan kohtalosta on saanut monet, varsinkin nuorempiin ikäluokkiin kuuluvat, toimimaan omakohtaisesti erilaisissa edistyksellisissä järjestöissä ja kansalaisliikkeissä.

Kansalaisten epäluottamus poliittisia päättäjiä, virkakoneistoa ja talouselämän johtajia kohtaan on selvästi lisääntynyt ja varauksellinen asenne puoluepolitiikkaa kohtaan voimistunut. Tämä on merkinnyt loitontumista puoluepoliittisesta toiminnasta, mutta se ei tarkoita politiikan väistyä sinänsä.

Yhteiskunnallinen uudistustyö on maassamme miltei pysähdyksissä, erilaisia kehittämisohjelmia on vesitetty ja jo toteutettuja uudistuksia eräin osin peruutettu. Epäsosiaalisten asenteiden voimistuminen näkyy monien uudistusten, esimerkiksi työttömyysturvauudistuksen sisällössä.

Millään voimalla, ei edes työväenliikkeellä ole tällä hetkellä selkeää käsitystä yhteiskunnallisen kehityksen suunnasta eikä siitä, mihin sitä tulisi ohjata. Toisaalta muutosvoimia on eri tahoilla yhteiskunnassa, olennaisia kysymyksenasetteluja on nostettu esille ja keskustelua tulevaisuuden vaihtoehdoista käydään eri tahoilla.

Vasemmiston ja keskustan yhteistyö on perinteisessä mielessä kuluttanut voimansa loppuun. Se näkyi 80-luvun alkuvuosien hallituspolitiikassa ja vielä kärkevämpänä se on tullut esille vuoden 1982 lopun jälkeen, jolloin SKDL ei enää ole ollut hallituksessa. Vasemmiston ja keskustan yhteistyö täydennettynä muilla edistyksellisillä voimilla, lähinnä vihreillä, ja uudistuneena sekä poliittiselta sisällöltään että toimintatavoiltaan olisi kuitenkin käyttökelpoinen yhteistyöliittoutuma luotsaamaan maamme uudelle vuosituhatkalle.

SKDL on menettänyt luottamustaan ihmisten keskuudessa ja kannatustaan eduskunta- ja kunnallisvaaleissa. Syynä tähän ovat SKP:n sisäiset kiistat sekä kansandemokraattisen liikkeen kyvyttömyys tarttua ihmisten elämän ja tulevaisuuden kannalta keskeisiin asioihin. Kalevi Kivistön presidentinvaalikamppailua ja SKDL:n 13. liittokokousta leimannut ennakkoluuloton uusiin asioihin tarttumisen ja eteenpäin katsomisen henki haihtui sisäisten ongelmien ja perinteisen ajattelutavan paineessa. Tämä näkyi mm. SKDL:n eduskunta- ja kunnallisvaalityössä, jota sävytti kansandemokraattiselle liikkeelle perinteinen kysymyksenasettelu.

VAALIT

Kansanedustajain vaalit 1983

”Tulevaisuus on ihmisten työtä — SKDL”

Kansanedustajain vaalit 1983 käytiin osittain vuoden 1982 presidentin valitsijamiesten vaalien jälkitunnelmissa. SDP pyrki säilyttämään Kouviston valitsijamiesehdokkaiden hankkiman korkean kannatuksen, muiden yrittäessä puolestaan voittaa takaisin menettämänsä kannatusta.

Kansanedustajain vaaleissa SKDL:n vaaliteemoiksi määriteltiin rauhankysymykset ja työ. Työ-teemaa pyrimme vaalikamppailun aikana lähestymään ihmisten arkipäivän todellisuudesta ja tarpeista lähtien. Loppuvaiheessa teemoihin liittyivät työväenliikkeen perusarvoja korostavat asiat.

Vaalikamppailun teemojen ohella kamppailun kuluessa nousivat esille monet päiväkohtaiset poliittiset asiat mm. devalvaatio ja eläkepolitiikka. Ne sävyttivät merkittäväällä tavalla vaalikamppailua ja erikoisesti eläkeasiat nousivat loppuvaiheessa keskeiseen asemaan.

Liikkeen sisäiset ongelmat tulivat vaalikamppailussa aikaisempaa voimakkaammin esille, mm. Lapissa SKDL:n ehdokaslistan rinnalle muodostui kahden kansanedustajan muodostama valitsijayhdistysten yhteislista. Sisäisten erimielisyyksien vaikutus vaalitulokseen oli aikaisempaa kielteisempi.

Vaalien tulos osoitti SKDL:n kannatuksen nousseen v. 1982 valitsijamiesten vaalien 11 prosentista 14 prosenttiin. Samalla kuitenkin jäimme v. 1979 eduskuntavaalien 17,9 prosentista huomattavasti jälkeen. Äänimäärä laski yli 100 000 ääntä, ollen Lapin yhteislistalla mukaanlukien 416 270 (v. 1979 saimme 518 045 ääntä).

Kansanedustajia SKDL sai 27 (ml. Lapin yhteislistalla), missä on v. 1979 vähennystä 8 paikkaa. Merkittävää on ettei SKDL saanut Mikkelin ja Pohjois-Karjalan vaalipiiristä ainuttakaan kansanedustajaa.

Puolueittain v. 1983 kansanedustajavaalien tulos on seuraava:

Puolue	äänimäärät		suhteellinen kannatus		paikat	
	1979	1983	1979	1983	1979	1983
SKDL	518 045	416 270	17,9	14,0	35	27
SDP	691 512	795 953	23,9	26,7	52	57
KOK	626 764	659 078	21,7	22,1	47	44
Kesk/LKP	607 038	525 207	21,0	17,6	40	38
SMP	132 457	288 711	4,6	9,7	7	17
RKP	122 418	137 423	4,2	4,6	9	10
SKL	138 244	90 410	4,8	3,0	9	3
POP	34 958	11 123	1,2	0,4	—	1
KVL	9 316	2 335	0,3	0,1	—	—
Vihreät		42 045	—	1,4	—	2
Ahvenanmaa	9 286	9 458	0,3	0,3	1	1
Muut	220	11 158	0,0	0,4	—	—

Kunnallisvaalit 1984

”Tänään huomisen hyväksi — SKDL”

Vuoden 1984 kunnallisvaalien valmistelut aloitettiin keväällä 1983 ohjelmallisella työllä. Paikallishallintoasiain jaoston toimesta käynnistettiin kunnallispoliittisen asiakirjan valmistelut. Asiakirjassa pyrittiin määrittelemään SKDL:n ajankohtaiset kunnallispoliittiset tavoitteet sekä käynnistämään keskustelua kunnallispoliittisista asioista.

Tavoiteohjelman pohjalta määräytyivät vaalityömme keskeiset teemat, joita pyrimme vaalityössämme esilläpitämään ja aikaansaamaan niiden pohjalta keskustelua.

Yleisiä koko yhteiskuntaa koskettavia teemojamme olivat 1) rauhan, aseidenriisun ja kansainvälisen jännityksen lievittäminen sekä 2) työn ja toimeentulon turvaaminen. Teemoja pyrimme käsittelemään myös kunnalliseen toimintaan liittyvinä.

Varsinaiset kunnallispoliittiset teemat olivat 1) kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien ja demokratian kehittäminen sekä 2) kuntien toimintaedellytysten ja vaikutusmahdollisuuksien sekä itsenäisen päätäntäval-

lan lisääminen ja taloudellisen pohjan vahvistaminen. Viimemainittuun liittyivät kunnallisten palvelujen kehittäminen ja kuntien talouden kysymykset.

Teemoja ja niiden käsittelyä pyrittiin auttamaan mm. lehtikirjoittelulla sekä konkretisoimaan paikallisilla SKDL:n tavoiteohjelmilla. Nämä yhdessä SKDL:n eduskuntaryhmän vaalien loppusuoralla tekemän välilyksymyksen kanssa nostivatkin kuntien palvelutoimintaa ja taloutta koskevan teeman vahvasti esille.

Liikkeen vaikea sisäinen tilanne näkyi kunnallisvaalikamppailussa mm. ehdokasasettelussa ja käytännön vaalilyössä. Kahdessatoista kunnassa (mukana pääkaupunkiseudun ruukunnat) oli SKDL:n virallisen ehdokaslistan rinnalla valitsijayhdistysten muodostamat SKDL:n lukeutuvien ehdokkaiden vaaliliitot. Kärkevä sisäinen tilanne lisäsi epävarmuutta kannattajiemme keskuudessa.

Kaikkiaan SKDL:lla oli ehdokkaita 407 kunnassa. SKDL:n kokonaissäänimäärä oli 372 370, josta viralliset SKDL:n ehdokaslistat saivat 354 545 ääntä ja valitsijayhdistykset 17 825 ääntä. Suhteellinen ääniosuus oli 13,9 % kun SKDL sai v. 1980 vaaleissa 456 177 ääntä ja 16,6 %.

Valtuutettuja SKDL sai 1 506, josta SKDL:n viralliset listat 1 483 ja valitsijayhdistykset 23. Vuoden 1980 vaaleissa valtuutettuja valittiin 1 835.

Kunnallisvaalien 1984 tulos muodostui puolueittain seuraavaksi:

Puolue	äänimäärä		suhteellinen kannatus		valtuutetut	
	1980	1984	1980	1984	1980	1984
SKDL	456 177	372 370	16,6	13,9	1 835	1 506
SDP	699 280	665 742	25,5	24,7	2 820	2 836
KOK	628 950	618 999	22,9	23,0	2 373	2 433
Kesk/LKP	601 448	544 569	21,9	20,2	4 092	4 050
SMP	83 265	142 506	3,0	5,3	348	641
RKP	123 308	133 485	4,7	5,0	676	700
SKL	100 800	80 470	3,7	3,0	333	244
POP	13 478	9 857	0,5	0,4	8	5
Vihreät		77 636		2,9		105
Muut	30 179	46 756	1,1	1,7	292	137

SKDL:N EDUSKUNTARYHMÄN TOIMINTA

Vuoden 1982 keskeisiä tapahtumia ja hallitusyhdistyö

Eduskuntaryhmä arvosteli hallituksen tulo- ja menoarvioesitystä mm. siitä, että asuntomäärärahat olivat liian pienet, määrärahat terveyskeskusten ja sairaaloiden rakentamiseen olivat niukat eikä päivähoitopaikkoihin oltu osoitettu riittävästi varoja. Vakavana puutteena pidettiin sitä, että puolustusbudjettiin esitettiin 19 %:n nousua, kun koko budjetin nousu oli keskimäärin noin 11 %. Eduskuntaryhmä tyytyi muilta osin siihen, mikä oli tullut tulo- ja menoarvion sisällöksi valtiovarainvaliokunnassa, mutta äänesti puolustusmenojen supistamisen puolesta. Tätä ennen ryhmä oli vastustanut vuoden 1982 toiseen lisämenoarvioon sisältyviä 450 miljoonan markan tilausvaltuuksia puolustusvoimille ja äänestänyt niitä vastaan keväällä täysistunnossa. Vuoden 1982 lopussa tapahtunut äänestys asemäärärahoista johti SKDL:n lähtöön hallitukselta.

Eduskuntaryhmä pyrki kannanotollaan ilmaisemaan ennen muuta pyyvän, periaatteellisen kantansa varustelumien kasvattamista vastaan. Koska vastaavan kannan ilmaiseminen saman vuoden keväällä lisäbudjettia käsiteltäessä asiallisesti vielä merkittävämmässä puolustusvoimien hankintoja koskevassa asiassa ei ollut johtanut hallituskriisiin, oli ryhmällä perusteltu syy uskoa, ettei sen kanta olisi johtanut hallitusyhdistyön katkeamiseen nytkään. Tätä tarkoittavan informaation eduskuntaryhmä sai myös puheenjohtajansa ja pääministerin välisistä neuvotteluista.

Toisin kuitenkin kävi. Asian tullessa eduskunnan täysistunnon käsiteltäväksi ilmoitti pääministeri, että SKDL:n eduskuntaryhmän käyttäytyminen sen valiokuntaedustajien ottaman kannan mukaisesti johtaisi hallitusyhdistyön katkeamiseen. Koska eduskuntaryhmä oli ottanut kannan asiaan ja kirjannut sen valtiopäiväasiakirjoihinkin jo aikaisemmassa vaiheessa, ei ryhmä katsonut voivansa kantaansa tarkistaa siitäkään huolimatta, että päätöstä tehtäessä ei ollut tiedossa sen yhteys hallitusyhdistyön katkeamisen uhkaan. Eduskuntaryhmä äänesti omaksumansa kannan mukaisesti ja pääministerin esityksestä tasavallan presidentti muutti

hallituksen kokoonpanoa niin, että SKDL:n ministerit korvattiin SDP:n edustajilla 31. 12. 1982.

Vuoden 1982 lopulla päätettiin ympäristöministeriön perustamisesta ns. laajemman mallin mukaan niin, että siihen sisältyy mm. asunto-, rakennus- ja kaavoitustoimi. SKDL:n eduskuntaryhmä ajoi laajempaa mallia.

Terveyskeskusmaksujen ottaminen uudelleen käyttöön niiden tultua poistetuksi vuoden 1981 alusta tuli torjutuksi. Keskustapuolue yritti saada maksua palautetuksi sekä vuoden 1982 että 1983 alusta lukien.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistus (ns. VALTAVA) hyväksyttiin eduskunnassa. Uudistuksella yhtenäistettiin mm. valtionosuusasteikko toimintamuodosta riippumattomaksi.

Valtioneuvoston selonteot ja tiedonannot

Valtioneuvosto antoi seuraavat selonteot:

- talouspolitiikasta keväällä lähinnä alkuinformaationa ja keskusteluna syksyn tulo- ja menoarviokäsittelylle ja
- kulttuuripolitiikasta.

Lisäksi annettiin tiedonanto ympäristöministeriöstä, joka johti valio-
kuntakäsittelyn jälkeen siihen, että eduskunta otti kantaa ympäristöministeriön laajuuteen ja toimialaan.

Välikysymykset

Kokoomus teki kaksi välikysymystä, toisen asuntopolitiikasta ja toisen talouspolitiikasta. Tämän lisäksi SMP:n ja kristillisten välikysymys-
ryitykset raukesivat, koska niihin ei tullut vaadittua 20 allekirjoitusta.

SKDL:n eduskuntaryhmän jäsenet 1983

Vuoden 1983 eduskuntavaaleissa SKDL:n listoilta valittiin 26 edustajaa: Ulla-Leena Alppi (Hämeen pohjoinen vaalipiiri), Heli Astala (Turun eteläinen), Esko Helle (Hämeen eteläinen), Inger Hirvelä (Keski-Suomi), Anna-Liisa Jokinen (Turun pohjoinen), Matti Kautto (Hämeen eteläinen), Arvo Kemppainen (Oulu), Kalevi Kivistö (Helsinki), Niilo Koskeniemi (Lappi), Mikko Kuoppa (Hämeen pohjoinen), Timo Laaksonen (Turun pohjoinen), Ensio Laine (Turun eteläinen), Pekka Leppänen (Keski-Suomi), Heikki Mustonen (Oulu), Lauha Männistö (Kuopio), Terho Pursiainen (Kymi), Irma Rosnell (Turun pohjoinen), Veikko Saarto (Uusimaa), Marja-Liisa Salminen (Uusimaa), Marjatta Stenius-Kaukonen (Hämeen pohjoinen), Vappu Säilynoja (Oulu), Sten Söderström (Vaasa) Seppo Toiviainen (Helsinki), Pirkko Turpeinen (Uusimaa), Osmo Vepsäläinen (Kuopio) ja Juhani Vähäkangas (Oulu).

Eduskuntaryhmä otti jäsenekseen 5. 5. 1983 omalta listaltaan valitun Esko-Juhani Tennilän.

Joulukuussa KHO totesi, että Mustosen sijasta edustajanvaltakirja kuului Pentti Liedekselle, joka tuli ryhmän jäseneksi ryhtyessään hoitamaan edustajantointia.

Eduskuntaryhmän sisäiset suhteet ovat kehittyneet myönteisesti. Aiemmin useinkin ilmennyt kahden kannan julkistamista ja sitä seurannutta kahdella tavalla esiintymistä ja äänestämistä valiokunnissa ja täysistunnoissa ei kertomusvuonna ole ollut. Eduskuntaryhmä on korostetusti pyrkinyt siihen, että osallistuminen päätösten valmisteluun alusta pitäen tulisi mahdollisimman hyvin turvattua.

Eduskuntaryhmän johto

Eduskuntaryhmän järjestäytyessä ja osan pidättyessä ryhmän toiminnasta valittiin 5. 4. 83 ryhmän puheenjohtajaksi Veikko Saarto ja varapuheenjohtajaksi Lauha Männistö sekä toimikunnan muiksi jäseniksi Koskeniemi, Laaksonen, Pursiainen ja Säilynoja. Säilynojan pyydettyä myöhemmin eroa toimikunnan jäsenyydestä hänen tilalleen valittiin Kuoppa ja Laine.

Vuoden 1983 keskeiset asiat

- Lokakuussa eduskunta hyväksyi YYA-sopimuksen voimassaoloajan pidentämisen. Eduskuntaryhmä piti sopimuksen jatkamista merkittävänä.
- Eduskuntaryhmä laati syksyllä oman vaihtoehtonsa v. 1984 tulo- ja menoarviolle. Tavoitteeksi asetettiin työllisyyden parantaminen, toimeentuloturvan kehittäminen ja yhteiskunnan palvelujen kohentaminen.
- Eduskunta sääti uuden lastensuojelulain.
- Eduskuntaryhmä teki aloitteen työttömyyseläkeikärajan pitämisestä ennallaan 55 vuotena. Eduskunta hyväksyi esityksen.
- Eduskunta käsitteli myös työsuhdeturvan kehittämistä koskevaa lainsäädäntöä. Ryhmällä oli pidemmälle menevä lakialoite asiasta.

Suhde hallitukseen

SKDL ei osallistunut vaalien jälkeen muodostettuun Kalevi Sorsan 4. hallitukseen.

Toukokuussa eduskuntaryhmä teki hallitukselle työllisyys- ja talouspolitiikasta välityksensä painottaen erityisesti tarvetta keskustella talouspolitiikan tulevasta linjasta alhaisen talouden kasvun oloissa. Keskustelun päätteeksi eduskuntaryhmä esitti hallitukselle epäluottamusta katsoen, ettei hallitus antanut tyydyttävää vastausta.

Vuoden 1984 tulo- ja menoarviosta hallitus neuvotteli SKDL:n eduskuntaryhmän ja kokoomuksen eduskuntaryhmän kanssa, koska ne yhdessä olisivat voineet äänestää yli vaalien tulo- ja menoarvioesitykseen sisältyvät seuraavat asiakohdat:

- kuntien valtionosuusasteikkojen alentaminen,
- valtionosuuksien maksatuksen lykkääminen,
- koulu-uudistuksen hidastaminen ja
- eläkeindeksin välitarkistuksen poistaminen vuodesta 1984 lukien.

SKDL:n eduskuntaryhmä ei katsonut voivansa suostua hallituksen neuvottelutarjoukseen. Kokoomuksen eduskuntaryhmä tekikin sopimuksen hallituspuolueiden eduskuntaryhmien kanssa.

Eduskuntaryhmän kansainväliset yhteydet

Eduskuntaryhmästä on edustus Pohjoismaiden Neuvoston Suomen valtuuskunnassa. Pohjoismaisissa yhteyksissä on oltu yhteydessä muiden Pohjoismaiden sosialidemokraateista vasemmalla olevien eduskuntaryhmien kanssa.

Eduskuntaryhmästä on ollut edustus myös Parlamenttien välisen liiton (IPU) Suomen ryhmän johtokunnassa. Ryhmän edustajat eivät osallistuneet Parlamenttien välisen liiton Söulin pitämään kokoukseen, koska oli ennakkoon nähtävissä että kokousta käytettäisiin hyökkäyksiin sosialistisia maita vastaan.

Tammikuussa 1983 matkusti Moskovaan SKDL:n eduskuntaryhmän valtuuskunta NKP:n vieraaksi. Eduskuntaryhmä kokonaisuudessaan vieraili elokuun lopulla Leningradissa, jolloin NKP:n toimesta ryhmälle järjestettiin seminaari. Syksyllä ryhmän edustajat vierailivat myös Saksan demokraattisessa tasavallassa SED:n kansankamariryhmän vieraina ja Tshekkoslovakiassa parlamentin kommunistisen ryhmän vieraina. Ryhmän edustajat vierailivat joulukuussa Tukholmassa VPK:n valtiopäiväryhmän vieraana VPK:n edustajien aiemmin käytyä eduskuntaryhmän vieraana. Vuoden 1984 puolella vierailivat ryhmän edustajat Neuvosto-Karjalassa. Ryhmän valtuuskuntien vaihto ja tutustumiskäynnit ovat siten aiemmasta selvästi lisääntyneet.

SKDL:n eduskuntaryhmän jäsenet 1984

Vuoden alussa eduskuntaryhmään kuuluivat: Ulla-Leena Alppi (Hämeen pohjoinen vaalipiiri), Heli Astala (Turun eteläinen), Esko Helle (Hämeen eteläinen), Inger Hirvelä (Keski-Suomi), Matti Kautto (Hämeen eteläinen), Arvo Kempainen (Oulu), Kalevi Kivistö (Helsinki), Niilo Koskeniemi (Lappi), Mikko Kuoppa (Hämeen pohjoinen), Timo Laaksonen (Turun pohjoinen), Ensio Laine (Turun eteläinen), Pekka Leppänen (Keski-Suomi), Pentti Liedes (Oulu), Lauha Männistö (Kuopio), Terho Pursiainen (Kymi), Irma Rosnell (Turun pohjoinen), Veikko Saarto (Uusimaa), Marja-Liisa Salminen (Uusimaa), Marjatta Stenius-Kaukonen (Hämeen pohjoinen), Vappu Säilynoja (Oulu), Sten Söderst-

röm (Vaasa), Esko-Juhani Tennilä (Lappi), Seppo Toiviainen (Helsinki), Pirkko Turpeinen (Uusimaa), Osmo Vepsäläinen (Kuopio) ja Juhani Vähäkangas (Oulu).

Kivistön siirryttyä vuoden lopussa Keski-Suomen läänin maaherraksi hänen tilalleen tuli Kati Peltola.

Eduskuntaryhmän johto

Ryhmän puheenjohtajaksi valittiin edelleen Veikko Saarto ja varapuheenjohtajaksi edelleen Lauha Männistö. Muiksi toimikunnan jäseniksi valittiin Koskenniemi, Kuoppa, Laaksonen, Laine, Rosnell ja Vähäkangas.

Vuoden 1985 tulo- ja menoarvio

Kesäkokouksessaan elokuussa Oulussa eduskuntaryhmä hyväksyi tulo- ja menoarviota koskevat tavoitteet ja vaati oikeudenmukaista toimeentuloa työttömille, lapsiperheille, vähävaraisille eläkeläisille ja pienviljelijäväestölle. Talouden toimintaa ryhmä vaati ohjattavaksi niin, että suomalaiset voivat elää aineellisesti turvattua ja henkisesti rikasta elämää. Vaatimukset ryhmä yksilöi kahdeksan kohdan ohjelmana.

Keskeistä lainsäädäntöä

Lokakuussa 1984 eduskunta hyväksyi rakennussuojelua koskevan lain. Ryhmä esitti siitä kritiikkiä eduskuntakäsittelyssä.

Eduskuntaryhmä vastusti myös liikkeen aukioloajan pidentämistä. Hallitus peruuttikin esityksensä.

Eduskunta päätti korottaa ns. lakkosakkojen enimmäismäärää 9-kertaisiksi. Työläisten joukkoliikkeen tukemana eduskuntaryhmä esitti esityksen hylkäämistä.

Eduskuntaryhmä päätti äänestää työttömyysturvalain muutosesitystä

vastaan, koska ryhmän esittämiä muutosesityksiä ei hyväksytty.

Tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyen SKDL ehdotti, että indeksiehto saataisiin sisällyttää kaikkiin sopimuskierron sopimuksiin, eikä vain pekkastratkaisun hyväksyisiin.

Pienten lasten hoidon kehittämistä koskevaan lainsäädäntöön SKDL esitti oman perustellun vaihtoehdon.

Lisäksi eduskuntaryhmä teki lakialoitteet mm. kuntien ympäristösuojelunhallinnosta, eläkkeiden ns. väli-indeksitarkistuksen palauttamisesta ja lakialoitteen perusoikeusuudistukseksi.

Eduskuntaryhmä arvosteli hallituksen esitystä maidon kaksihintajärjestelmästä ja esitti Lapin läänin ja eräiden Oulun ja Pohjois-Karjalan kuntien vapauttamista kiintiömaksuista.

Valtioneuvoston selonteot

Valtioneuvosto antoi vuoden aikana seuraavat selonteot eduskunnalle:

- kehitysyhteistyöpolitiikasta
- talouspolitiikasta
- ympäristönsuojelusta
- nuorisopolitiikasta.

Välikysymykset

Välikysymyksiä tehtiin kertomusvuotena seuraavasti:

- SKDL:n välikysymys työllisyystilanteen parantamisesta helmikuussa
- Kokoomuksen välikysymys nuorison ja nuorten perheiden aseman parantamisesta huhtikuussa
- SKDL:n välikysymys kunnallisen itsehallinnon turvaamisesta lokakuussa 1984 kunnallisvaalien alla

Edellisestä vuodesta poiketen kokoomus ei uskaltanut tehdä budjettisopimusta hallituksen kanssa joten eräät kielteiset budjettilait tulivat torjutuiksi, kuten edellä on jo mainittu.

Eduskuntaryhmän kansainväliset yhteydet

Eduskuntaryhmästä on edustus Pohjoismaiden Neuvoston Suomen valtuuskunnassa. Pohjoismaisissa yhteyksissä on esillä ollut mm. Pohjo-lan ydinaseettoman vyöhykkeen edistäminen.

Eduskuntaryhmästä on ollut edustus myös Parlamenttien välisen liiton (IPU) Suomen ryhmän johtokunnassa.

Vuoden 1984 alussa SKDL:n eduskuntaryhmät edustajat vierailivat Neuvosto-Karjalassa. Matkan aikana tutustuttiin Neuvosto-Karjalan kehitykseen ja käsiteltiin Suomen ja Neuvostoliiton kauppaa.

Korean DKT:n kulttuurisuhteiden edustaja vieraili seuralaisineen eduskuntaryhmän vieraana ollen yhteydessä myös Eduskunnan puhemieheen ja ulkoasianhallinnon edustajiin.

Eduskuntaryhmä järjesti kolmihenkiselle VPK:n valtuuskunnalle maakaasuseminaarin, jolloin VPK:n kansanedustajilla oli mahdollisuus tutustua Neste Oy:n kaasunvälitykseen sekä SNTL:n kaupallisen edustuston edustajiin.

TALOUSPOLITIikka

Suomen taloudellinen kehitys on viime vuosina ollut parempi kuin useimmissa muissa kapitalistisissa teollisuusmaissa. Syynä tähän on ollut ennen kaikkea myönteinen kehitys ulkomaankaupassa, mihin idänkauppa on ratkaisevimmin vaikuttanut. Silti työttömyydestä on muodostunut pysyvä ongelma, jonka ennakoidaan vain pahenevan mm. teknologisen kehityksen myötä.

Hallituksen talouspolitiikassa painopiste on entistä enemmän siirtynyt työllisyyden edistämisestä inflaation torjuntaan sekä hintakilpailukyvyn ylläpitämiseen ja verorasituksen kasvun pysäyttämiseen. Voimakas käänne tähän suuntaan tapahtui syksyllä 1982, jolloin Ruotsin sosiaalidemokraattinen hallitus suoritti kruunun huomattavan devalvoimisen, mi-

hin Suomessa vastattiin — selvästi ylimitoitetulla — devalvaatiolla ja muilla elinkeinoelämän hyväksi koituneilla toimilla. Nämä ratkaisut olivat vähällä kaataa Sorsan hallituksen, kun SKDL oli hallituksessa läpi ajetusta toimenpidekokonaisuudesta eri mieltä.

Hintakilpailukyvyn korostaminen on merkinnyt tulojaon muuttumista palkkatulojen kustannuksella pääomatulojen hyväksi. Veroasteen nousun estäminen taas on osaltaan aiheuttanut paineita jarruttaa julkisten palvelujen kehittämistä ja sosiaalisten tulonsiirtojen toteuttamista.

SKDL on korostanut työllisyyden parantamista keskeisenä talouspoliittisena tavoitteena ja esittänyt, että pääomatulojen verotusta keventävistä toimesta tulee luopua ja näin laajentaa veropohjaa sekä suhteuttaa veroaste julkiselle taloudelle asetettaviin vaatimuksiin.

MAATALOUSPOLITIikka

Liiton maatalouspoliittinen toiminta oli pitkäköön ajan 13. liittokouksen jälkeen suhteellisen vaatimatonta. Aiemmin aktiivisesti toiminnutta maatalouspoliittista neuvottelukuntaa ei muodostettu ja maatalouspoliittisen jaoston muodostaminen tapahtui vasta syksyllä 1983.

Jaoston muodostamisen jälkeen maatalousasioiden käsittely on käynnistynyt ja keskeytyksissä ollut SKDL:n maatalousohjelman uudistaminen lähti liikkeelle. Kuluneen vuoden aikana on jaoston toimesta järjestetty kaksi maatalouspoliittista seminaaria, minkä lisäksi yhdessä piirijärjestöjen kanssa on ollut muutamia alueellisia seminaareja. Niissä on käsitelty maatalouspolitiikan tavoitteita ja liiton maatalouspoliittisen työn kysymyksiä.

Keskeytyksissä ollut maatalousohjelman uudistustyötä on jatkettu. Tavoitteena on valmistaa ehdotus liiton uudeksi maatalouspoliittiseksi ohjelmaksi liittoneuvoston käsittelyyn syksyllä 1985.

Käytännön maatalouspolitiikkaan SKDL kykeni merkittävästi vaikuttamaan hallituksessa ollessaan. Tällöin SKDL:n toimesta aikaansaatiin

mm. se, että heikoimmin toimeentulevien viljelijäin asemaa kevennettiin korottamalla pinta-alaisia ja alueellisia eroja kavennettiin aluetukea kehittämällä.

Oppositioon siirtymisen jälkeen maatalousasioihin on voitu vaikuttaa lähinnä eduskuntatyössä. Eduskuntaryhmä on toiminut aktiivisesti maataloutta koskevien asioiden eduskuntakäsittelyssä, mutta jäänyt useimmiten yksinään puolustamaan pienituloisten viljelijöiden etuja, vaikka onkin saanut tästä joskus tunnustusta myös muilta tahoilta.

Liiton tulevan maatalouspoliittisen työn kannalta on oleellisen tärkeää, että maatalousasioiden käsittely tapahtuu yhteistoiminnassa eri puolilla maata toimivien viljelijöiden kanssa. Myös muihin maaseutua koskeviin asioihin on aikaisempaa suuremmassa määrin tartuttava.

SOSIAALIPOLITIikka

Toimintakautena jatkui vuosikymmenen merkittävimmän sosiaaliturva-uudistuksen, kansaneläkeuudistuksen voimaantulo, joka on osaltaan SKDL:n ja Eläkeläiset ry:n pitkäaikaisen kamppailun tulosta. Kansaneläkeuudistuksen toteutusta jatkettiin asteittain vuosien 1983, 1984 ja 1985 alussa.

Uudistuksen tuloksena on kansaneläkkeen rakennetta selkeytetty ja tarveharkinta pääosiltaan poistettu. Eläkkeen tasoa on samalla korotettu. Kaikkiaan uudistus on tuonut korotuksia 600 000:n eläkkeensaajan eläkkeeseen.

Vuoden 1983 alussa uudistukseen liittyi kansaneläkkeiden saattaminen veronalaisiksi, mikä tasasi tarveharkinnan poistamisesta johtuneita aiheettomia eläkkeen korotuksia. Verotus alensi osittain virheellisesti myös muiden kuin suurituloisten eläkkeitä. Näin kävi esimerkiksi ns. vanhojen työeläkkeiden saajille, joiden eläkkeeseen oli automaattisesti kuulunut kansaneläkkeen tukiosa. Käteen tulleen eläkkeen aleneminen vuoden 1983 alussa aiheutti näissä ryhmissä laajaa tyytymättömyyttä,

vaikka uudistus kokonaisuutena nosti vuosina 1980—1985 nimenomaan pienituloisten eläkkeitä.

Toteutumatta on vielä uudistuksen ns. IV vaihe, jolla on tarkoitus saattaa aviopuolisoiden eläkkeet samalle tasolle yksinäisten kanssa sekä korottaa laitoshoidossa olevalle maksettavaa eläkkeenosaa.

Kansaneläkeuudistuksen myötä maassamme toteutuu nykyaikaisen sosiaalivakuutusajattelun mukainen vähimmäiseläkejärjestelmä, samalla kun vanhentunutta "köyhäinhoidon" ideologiaa heijastanut tarveharkinta poistuu.

Tämän vuoden alussa toteutettiin kauan vireillä ollut työttömyysturvan kokonaisuudistus. Aikaisempien työttömyyskorvauksen ja työttömyysavustuksen sijaan tuli työttömyyspäiväraha. Kansaneläkelaitoksen maksamaa peruspäivärahaa täydentää työttömyyskassojen jäsenille maksettava ansioon suhteutettu päiväraha. Samalla perusturvan ja ansioturvan saantiperusteita yhtenäistettiin.

Uudistus korotti työttömyysturvan rahallista tasoa. Uudistuksessa oli kuitenkin huomattavia puutteita. Työttömyysturva saatettiin korotuksen yhteydessä veronalaiseksi, mutta verotuksen vaikutuksista ei ole vielä olemassa käytännön kokemuksia. Työttömyysturvalain vaikutukset tulevat monilta osin riippumaan sen täytäntöönpanossa omaksuttavasta käytännöstä. Erityisesti on pidettävä huoli siitä, että työttömyysturvan perusteena oleva palkka määräytyy oikeudenmukaisesti.

Vuonna 1982 eläkeikäkomitea jatkoi ns. joustavien eläkeikämallien kehittelyä lakiesityksiksi uuden toimeksiannon pohjalta. Esitykset valmistuivat keväällä 1983, mutta sen jälkeen koko uudistushanke oli ennen kuluvaan vuoteen käytännöllisesti katsoen pysähdyksissä. Syynä ovat olleet erimielisyydet esitysten sisällöstä ja erityisesti työnantajapuolen vastahakoisuus eläkeiän alentamisperikymyksiä kohtaan. Vasta viime kuukausina eläkeikäuudistus on lähtenyt uudestaan liikkeelle.

Uudistuksessa on keskeisen tärkeällä sijalla ikäraja, josta alkaen eläkkeelle siirtyminen olisi mahdollista ennen yleistä vanhuuseläkeikää. SKDL on lähtenyt siitä, että ns. ammatillisen varhaiseläkkeen ikärajan tulisi olla 55 vuotta, koska tätä korkeampi ikäraja ei käytännössä toisi juuri lainkaan helpotusta eläkkeellepääsyyn nimenomaan raskaimmilla työaloilla. Samoin on vaadittu, ettei varhaiseläke saisi kiristää nykyisen työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisperusteita.

Eläkeiän joustavoittamisen ohella edessä olevista uudistushankkeista on tärkeimpiä perhe-eläkelainsäädännön ajanmukaistaminen. Yhteiskunnallisen tilanteen muuttuessa perhe-eläkesäännösten on todettu eräiltä osin vanhentuneen. Lisäksi eri eläkelakien perhe-eläkesäännökset eroavat suuresti toisistaan, eikä perhe-eläketurva nykyisellään yhdisty tarkoituksenmukaisella tavalla eläketurvan kokonaisuuteen.

Sosiaalivakuutustoimikunnan työstä

Sosiaalivakuutustoimikunta on käsitellyt muun muassa työttömyysturvan, perhe-eläkelakien ja vammaiskorvausjärjestelmän uudistusta sekä ns. joustavia eläkeikiä. Sosiaaliturvan rahoitus ja työeläkevarojen hoito ja hallinto ovat olleet keskeisesti esillä. Eduskuntaryhmän toivomuksesta on otettu kantaa valtiovallan sosiaalipoliittisiin suunnitelmiin, muun muassa budjettien valmistelun yhteydessä, sekä kansaneläkeuudistuksen eri vaiheiden sisältöön ja toteutukseen.

ASUNTOPOLITIikka

Asumisen ongelmat eivät ole Suomesta poistuneet. Asuntoja, erityisesti kohtuuvuokraisia asuntoja on tarjolla liian vähän ja asumiskustannukset ovat pienituloisten maksukykyyn nähden usein kohtuuttomat. Tilanteesta kärsivät erityisesti nuoret. Myös ahtaasti asuminen on vielä yleistä ja erityisesti vanhukset asuvat puutteellisissa asunoissa.

SKDL on toiminnassaan korostanut asumisen perusoikeuden toteuttamisen tärkeyttä, sen ottamista lakiin ja lain toteuttamista myös käytännössä. Eduskunnassa ja kunnissa SKDL on pyrkinyt vaikuttamaan niin, että yhteiskunnan toimenpiteet heikosti ja puutteellisesti asuvien asunto-

olojen parantamiseksi tehostuisivat ja tähän toimintaan ohjattaisiin riittävästi varoja.

Asunto-olojen kehittäminen ei saa jäädä yksin yhteiskunnan tehtäväksi. Myös pankit ja vakuutusyhtiöt pitäisi saada rahoittamaan asuntotutantoa riittävästi ja antamaan lainat kohtuullisin ehdoin, nykyistä halvemmalla korolla ja pitemmillä laina-ajoilla. Rahalaitosten osallistuminen asuntorahoitukseen on edelleen perustunut vapaaehtoisuuteen. Siksi useat kohteet eivät ole saaneet rahoitustaan kuntoon. Erityisesti eläkevakutusyhtiöt ovat laiminlyöneet aravavuokra-asuntojen lainoitusvelvoitusta.

Hallitusohjelmiin sisällytettyjä tavoitteita aravatuotannon elvyttämisestä, riittävästä aravatuotannosta ja entisen aravatuotantotason ylläpitämisestä ei ole toteutettu. Valtion budjettiin otettuja määrärahoja on vuosi vuodelta vähennetty reaaliarvoltaan. Asuntopolitiikassa ei 80-luvulla ole voitu puhua enää uudistuspoliitikasta, koska valtion varoja on valtiontalouden tasapainottamiseksi voimallisesti leikattu.

Tämä on näkynyt aravatuotannon alentumisena ja kovan rahan asuntotuotannon lisääntymisenä. Tämä kehitys ei ole pienituloisten etujen mukaista.

SKDL:n toiminta eduskunnassa ja kunnallisissa elimissä ei ole riittänyt muuttamaan suuntaa markkinapainotteisesta asuntopolitiikasta sosiaaliseen, asumistasoeroja kaventavaan asuntopolitiikkaan. Siksi monet kansandemokraatit ovat vuokralais- ja asukasjärjestöissä toimineet havaittujen epäkohtien korjaamiseksi. Myös ammattiyhdistysliike on joutunut puuttumaan jäsenten painostamana kehnnon asuntopolitiikan ilmiöihin, kuten korkeisiin aravavuokriin, aravavuokra-asuntotuotannon vähentymiseen ja puutteelliseen asumistukeen. Tulospimuksiin on sisällytynyt myös asuntopolitiikkaa koskevia kohtia. Ne eivät kuitenkaan ole muuttaneet asuntopolitiikan suuntaa.

Korkeiden aravavuokrien ja vapaarahoitteisten asuntojen vuokrien alentamiseksi ovat monet vuokralaiset joutuneet turvautumaan asunto-oikeusmenettelyyn saadakseen vuokransa kohtuulliseksi katsottavalle tasolle. Korkea vuokrataso ja vuokra-asuntojen vähentyminen ovat tyypillisimpiä markkinavoimiin perustuvan asuntopolitiikan ilmentymiä.

SKDL:n ajama parempi, sosiaalinen asuntopolitiikka voi toteutua vain vallitsevia valtasuhteita muuttamalla. Pääoman edut on alistettava

ihmisten asumistarpeiden tyydyttämiselle.

SKDL:n elimissä on usein käsitelty asuntotilannetta. SKDL:n asuntopoliittisessa toimikunnassa on valmisteltu asuntopoliittista aineistoa, tuotettu tilastotilastoja ja vuosittain järjestetty asuntopoliittinen seminaari. Eri piirijärjestöihin on nimetty asuntopoliittisia yhdyshenkilöitä. SKDL:n liittohallitus ja eduskuntaryhmä ovat määritelleet kantansa keskeisiin asuntopoliittisiin kysymyksiin ja esittäneet lukuisia toimenpide-ehdotuksia ilmenneiden ongelmien ratkaisemiseksi.

Eduskuntaryhmän jäsenet ovat laatineet useita laki- ja toivomusaloitteita asuntoasioissa. Sisäasiainministerille ja sittemmin ympäristöministerille on esitetty lukuisia suullisia ja kirjallisia kysymyksiä.

Asuntopoliittikan keskeistä asemaa SKDL:n toiminnassa ja yhteiskuntapolitiikassa osoittaa SKDL:n maaliskuussa 1985 eduskunnassa tekemä asuntopoliittinen välikysymys.

KULUTAJAPOLITIikka

Kuluttajapolitiikan tavoitteena pidetään yleisesti kuluttajan aseman vahvistamista markkinoiden osapuolena. Siihen vaikuttava tärkein tekijä on kuluttajien ostovoima ja sen jakautuminen. Ostovoimaan vaikuttavia ratkaisuja ei kuitenkaan katsota kuluttajapolitiikan, vaan työmarkkinapolitiikan, yleisen talouspolitiikan ja sosiaalipoliitiikan piiriin kuuluviksi.

Kuluttajapolitiikkaan kuuluviksi on viime vuosina vakiintuneen käsityksen mukaan luettu ensisijaisesti sellaiset kannanotot, jotka kohdistuvat markkinoinnin ja kaupan toiminnan ohjaamiseen tai valvontaan. Laajemmin kuluttajapolitiikka käsittää myös hyödykkeiden maahan-tuonnin ja valmistuksen säätelemisen sekä kulutuskysynnän ja muun kuluttajakäyttäytymisen ohjaamisen.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa ja mm. lainvalmistelussa kuluttajapäätöskulman ilmaisijoina pidetään ammattiyhdistysliikettä ja kuluttajien osuustoimintajärjestöjä. Lisäksi on olemassa erikoistuneita kuluttajajärjestöjä, joista työväenliikkeen kannalta merkittävin on ay-liikkeen, E-liikkeen ja työväen sivistysjärjestöjen yhteisesti ylläpitämä Kuluttajaneuvontaliitto.

Kuluttajapolitiikka nousi yhteiskunnalliseen keskusteluun näkyvästi 1970-luvun puolessa välissä. Tämän keskustelun seurauksena säädettiin vuonna 1978 nykyisin voimassa olevat kuluttajansuojalait. Samalta vuodelta on myös SKDL:n ensimmäinen kuluttajapolitiittinen ohjelma.

Kuluttajapolitiittiset kysymykset katsottiin SKDL:n organisaatiossa vuoteen 1982 asti SKDL:n osuustoimintajaoston toimialaan kuuluviksi. Vuoden 1982 liittokokouksen jälkeen perustettiin liittohallituksen päätöksellä erillinen SKDL:n kuluttajapolitiittinen toimikunta.

Kuluneella liittokokouskaudella esillä ei ole ollut suuria kuluttajapolitiittisia uudistushankkeita. Jonkin verran julkista keskustelua herätti Kuluttajaneuvoston kuluttajapolitiittinen ohjelma, sekä vireillä olleet lainuudistukset elintarvikelain, tuoteturvallisuuslain, tuotevastuun ja tietosuojan alueilla.

SKDL:n kuluttajapolitiittinen vaikuttaminen on suurella määrällä kana-voitunut edellä mainittujen järjestöjen, SAK:n, Kulutusosuustoiminnan Keskusliiton ja Kuluttajaneuvontaliiton, kautta. Tämä on myös taannut kiinteän vasemmistoyhteistyön, mikä on merkittävästi edistänyt työväenliikkeen yhteisten näkemysten toteutumista.

Kuluttajapolitiittinen toimikunta on kokoontunut käsittelemään tärkeimpiä esillä olleita lainsäädäntöhankkeita. Lisäksi toimikunta on tehnyt esitykset kuluttajaneuvoston ja kuluttajavalituslautakunnan kd-jäsenistä liittohallitukselle. Järjestöjen lisäksi toimikunta on pitänyt tarvittaessa yhteyttä SKDL:n eduskuntaryhmään.

Kokonaisarviona voidaan sanoa, että SKDL ei vielä ole saanut täysin pitävää otetta kuluttajakysymysten ympärillä käytävästä keskustelusta. Osittain tämä johtunee siitä, että kuluttajapolitiittikan alue on erillisenä yhteiskuntapolitiittikan lohkona melko uusi, osittain kuluttajapolitiittisten kysymysten eritasoisuudesta ja moninaisuudesta.

Vähitellen kuluttajakysymyksiä on yhä enemmän alettu tarkastella yhteydessä elämäntapaan ja yleisiin elämänarvoihin ja -asenteisiin. Kulut-

tamisella ja yhteiskunnassa vallalla olevilla kulutusmalleilla on suora yhteytensä myös tuotantoon, ja kulutuksella on vahvat ympäristövaikutukset. Näin kuluttajapolitiikkaan on avautumassa yhä tärkeämpiä näkökulmia ja se on kohoamassa keskeiseksi osaksi uutta ”pehmeiden arvojen” politiikkaa.

KULTTUURIPOLITIikka

Liiton kulttuuripoliittista työtä johtamaan ja koordinoimaan asetti liittohallitus Kuopion liittokokouksen jälkeen kulttuurijaoston ja sen alaisuuteen taide-, koulutus-, yleisradio- ja korkeakoulu- ja tiedepoliittiset toimikunnat. Käytännössä kulttuurijaoston toiminta on kuitenkin jäänyt vähäiseksi ja kulttuuripoliittikan seuranta ja kehittämistyö on hoidettu toimikuntien itsenäisenä työnä. Liittokokouksen välisenä aikana SKDL:n kulttuuripoliittisesta työstä on näin vastannut liiton taidepoliittinen toimikunta, joka on pyrkinyt seuraamaan ja vaikuttamaan sekä valtakunnan läänien että kuntatasolla tapahtuvaan taidepoliittiseen uudistustyöhön. Toimikunta on koko ajan toiminut läheisessä yhteistyössä Kulttuuridemokraattien Keskusjärjestön ja Kansan Sivistystyön Liiton kanssa.

SKDL:n lähtö maan hallituksesta vuoden 1982 viimeisinä päivinä merkitsi 70-luvun jälkipuolella alkaneen ja 80-luvun alkuun jatkuneen kulttuuripoliittisen uudistustyön keskeytymistä. Liittokokouskausi on osoittanut, ettei jätävän ja tavoitteellisen oppositiovaihtoehdon luominen edes kulttuuripoliittikan alalla ole ollut helppoa. Vuosia jatkunut puoluepolitiikan vastainen ilmapiiri, yleinen oikeistolaistuminen ja kd-liikkeen sisäinen hajaannus ovat aiheuttaneet kasvavaa turhautumista ennen muuta kulttuurin harrastajissa ja ammattilaisissa.

Kuitenkin tällä kaudella on pystytty kehittämään valmiuksia SKDL:n uuden laajemman kulttuuripoliittisen ajattelun pohjaksi. SKDL:n taidepoliittinen toimikunta pani vuosikymmenen vaihteessa käyntiin liiton kulttuuriohjelman uudistustyön. Laajan keskustelun pohjaksi toimitti Perttu Rastas marraskuussa 1982 130-sivuisen kirjan Luovan kulttuurin politiikasta. Aineistot herättivät melkoisen laajaa julkistakin huomiota ja niiden pohjalta järjestettiin useita seminaari- ja keskustelutilaisuuksia eri puolilla maata sekä liiton kulttuuripoliittinen seminaarien sarja keväällä 1984, jonka vähäinen osanotto tosin kieli jo kulttuuriväen väsymyksestä.

Kulttuuripoliittisen uudistustyön kamppailukysymyksistä 70-luvulla keskeisiä olivat kulttuuritoimintalain voimaan saattaminen täysimääräisenä, taiteilijoiden toimeentuloturvajärjestelmän kehittäminen sekä Pasila-projektin toteuttaminen. Heti 1980-luvun alkuvuosina alkoi näyttää, ettei hallituksesta ja eduskunnasta löydy riittävää poliittista tahtoa ajaa kulttuuritoimintalain toteutumista samalla tarmolla kuin liikuntalain. Tässä suhteessa ei mitään ratkaisevaa muutosta ole tapahtunut vielä vuoden 1985 budjetissakaan.

Vuoden 1982 alkusyksyllä kiinnitti SKDL:n eduskuntaryhmä jo asiaan voimakasta huomiota osallistuessaan hallituksen eduskunnalle antamaan kulttuuripoliittisen selonteon johdosta käytyyn keskusteluun. Samassa yhteydessä teki ryhmä esityksen kulttuurin puitelain valmistelujen aloittamisesta. Lakiin voitaisiin sisällyttää keskeiset kulttuuripoliittiset uudistushankkeet ja turvata paremmin niiden toteutumisen vaatimat taloudelliset resurssit.

Taiteilijoiden toimeentuloturvajärjestelmästä käytävä keskustelu liittokokouksella on vaimentunut lähes täysin. Apurahajärjestelmän vähäinen kehittyminen lähinnä pitkien apurahojen osalta on osoittautunut ainoaksi konkreettiseksi tieksi, jolla on voitu saada tuloksia aikaan. 1970-luvun aktiivinen ”Taiteen puolesta” -kampanja on voinut kirjata tililleen suhteellisen vaatimattomat voitot.

Syksyllä 1983 sai hallinnon rattaisiin juuttunut Pasila-projekti lopullisen kuoliniskun, kun opetusministeriö päätti luopua koko projektista ja taideteollisen korkeakoulun tilaongelmista alettiin käydä kauppaa ja peliä Tampereen ja Helsingin välillä. Taiteen puolesta -kampanja järjesti SKDL:n taidepolitiikasta vastaavien kanssa päätöksen tultua julkisuu-

teen näyttävän julkisen kansalaistribunaalin, jossa Pasila-projektin ”sylliset tuomittiin” oikeudenkäynnissä Helsingin säätytalossa. Tilaisuus on varmasti ollut onnistuneimpia uusimuotoisia kulttuuripolitiikan manöövereitä kuluneella liittokokouskaudella.

Oppositiosta käsin vaikutukset laajempiin kulttuuripoliittisiin uudistuksiin ovat jääneet yleensä esitystasolle. Tärkeitä aloitteita tässä suhteessa ovat olleet mm. liittohallituksen vetoamus huhtikuussa 1983 rakennussuojelulain toteuttamisen kiirehtimiseksi sekä lakialoite koskien ns. lähdeverolain muuttamista syyskuussa 1983.

Vaikeutunut kulttuuripoliittinen tilanne on ajanut edistyksellisiä kulttuurijärjestöjä lähempään yhteistyöhön. Lokakuun kolmantena 1983 perustettiin taiteilijoiden rauhanjärjestö PAND Suomeen. Mukana PAND:in toiminnassa on ollut runsaasti SKDL:n piirissä työskenteleviä taiteilijoita ja kulttuurityöntekijöitä. Syksyllä 1983 järjestivät Kulttuuridemokraattien Keskusjärjestö, Kiila ja Kulttuurityöntekijöiden Liitto onnistuneen juhlan vanhalla ylioppilastaolla Chilen vallankaappauksen muistoksi. Korkeatasoisessa tilaisuudessa puhui opetusministeri Kaarina Suonio. SKDL:n, Tutkijaliiton ja KTL:n yhteisvoimin kerättiin 370 taiteilijan ja kulttuurityöntekijöiden nimet vetoamukseen, jossa vaadittiin politiikan suunnan muuttamista keväällä 1984. Tutkijaliitto oli aktiivisesti mukana myös järjestettäessä Kemlin Punaista Kesää kesäkuussa 1983. Kesän teemana oli työ laajasti tarkasteltuna ja lisäksi Kemlin Punainen Kesä oli myös monipuolinen vasemmistolainen kulttuuritapahtuma.

SKDL:n kulttuuripolitiikan käytännön hoito liittokokouksen viimeisenä vuotena on kärsinyt vetäjän puutteesta, liiton kulttuurisihteerin siirtymästä Helsingin kaupungin palvelukseen. Kulttuuripolitiikan suunnittelu ja organisointi edellyttävätkin 14. liittokokoukselta ratkaisua, jolla työvoimakysymys kulttuuripolitiikan osalta saatetaan järjestykseen.

KOULUTUSPOLITIikka

Kulttuuri- ja opetusministeriön alaisista toimikunnista on liittokokouskaudella toiminut ollut koulutuspoliittinen toimikunta. Se on aktiivisesti seurannut

koulutuspoliittista uudistustyötä, tehnyt siitä esityksiä, pitänyt yhteyksiä opetusministeriöön ja kouluhallitukseen ja ollut myös aktiivisessa työskentely-yhteydessä eduskunnan sivistysvaliokunnan kansandemokraattisten jäsenten kanssa.

Eduskunnan sivistysvaliokunnan puheenjohtajana kuluvalle kaudella toiminut Heli Astala on pitänyt toimikuntaa tietoisena koulutuspoliittisista tapahtumista eduskunnassa ja ollut itse aktiivisesti mukana koulutuspoliittisen toimikunnan työssä. Toimikunta osallistui mm. koululakien käsittelyn valmisteluun tammikuussa 1983 sekä oppisopimuslain uudistamiskeskustelun valmisteluun kesällä 1983. Samoihin aikoihin toimikunta valmisteli liittohallitukselle kannanoton koululakien lykkäämisen estämisestä. Koululaista käyty keskustelu eduskunnassa ja julkisuudessa antoikin linjakkaan kuvan SKDL:n pitkäjänteisestä uudistuspolitiikasta.

Koulutuspoliittinen toimikunta kokosi liittokokouskaudella koulutuspolitiikasta kiinnostuneita aktiiveja eri puolilta maata seminaaritilaisuuksiin kolme eri kertaa. Syksyllä 1982 kokoontui Jyväskylässä ammatillisen koulutuksen ja työelämän uudistuksia käsittelevä seminaari. Keväällä 1984 kokoontui otsikolla ”Ihmisen mittainen yhteiskunta” koulutuspoliittinen työ- ja valmisteluseminaari niin ikään Jyväskylässä kaksipäiväiseen seminaariin. Lisäksi kokoontui huhtikuussa 1985 ajankohtaiseen koulutuspoliittisiin kysymyksiin paneutuva seminaari Karjalohjalle, jossa valmisteltiin myös liittokokouksen koulutuspoliittista kannanottoa.

SKDL:n koulutuspoliittisen ohjelman uudistustyö lähti liikkeelle toukokuussa 1983, jolloin jyväskyläläisten ja helsinkiläisten tovereiden keskustelussa laadittiin runkosuunnitelma koulutuspoliittisten keskusteluaineistojen tuottamisesta, koulutustilaisuuksien järjestämisestä ja koulutuspoliittisen ohjelman tavoiteajankohdasta. Käytännön tulosten aikaansaaminen on ollut viime vuosina kuitenkin enemmän keskustelun ja seminaarien tuottamista kuin varsinaisten aineistojen aikaansaamista. Ruotsinkielisellä puolella on koulutuspoliittisen keskusteluaineiston tuottaminen onnistunut helpommin. Landsmöten keväällä 1983 asettama koulutuspoliittinen työryhmä laati laajan aineiston jota jaettiin myös suomenkielisille koulutuspoliittisille aktiiveille. Kevään 1984 koulutuspoliittinen seminaari päättikin kääntää tämän aineiston suomeksi.

Rakenteellishallinnollisen uudistustyön suunnittelun ja jatkamisen ohel-la, mikä on ollut käymässä eri koulutusasteilla 70-luvulta lähtien, on koulutuspoliittisen toimikunnan tehtäväkenttään koko ajan ollut vahvemmin tulossa koulutuksen sisällöllisten kysymysten käsittely. Uusia ajatuksia on viritetty tutustumalla aktiivisesti mm. Freinet- ja Steiner-pedagogiikkaan syksyllä 1983 ja talvella 1984.

Koulutuspoliittinen valmistelutyö SKDL:ssä vaatii liiton ja KSL:n yhteistyön edelleen kehittämistä toimikunnan työn säännöllisyyden turvaamiseksi.

TIEDE- JA KORKEAKOULUPOLITIikka

Viime vuosikymmenen jyrkkien suunnanmuutosten jälkeen tiede- ja korkeakoulupolitiikka on 1980-luvulla asettunut vakiintuneisiin muotoihin, "normalisoitu". Tutkimukseen osoitettujen resurssien määrä on hi-taasti kasvanut. Tutkimusrahoituksen määrän kasvu on ollut kehittämis-tarpeiden kannalta aivan liian hidasta eikä sen painottumiseensa SKDL voi olla tyytyväinen. Tutkimusrahoituksen kasvattaminen vastaa-valla yhteiskunnallisella ja taloudellisella kehitystasella yleiseen 2 pro-senttiin bruttokansantuotteesta on edelleen kaukana. Tiederahoituksen kasvu on keskittynyt lyhyen tähtäyksen voitontavoittelua palvelemaan tiedon soveltamiseen ja tuotekehittelyyn. Teoreettisen perustutkimuksen ja väestön valtaenemistön elinetoja palveleva tutkimus on saanut väistyä "kansainvälistä kilpailukykyä" ihannoivan ajattelutavan tieltä. Tutki-musrahoitusta lyhyen tähtäimen liiketaloudellisena investointina ajatte-leva tiedepolitiikka näkyy selvimmän korkeakoululaitoksen ulkopuolella. Esimerkkinä on mainittava se suuri taloudellinen ja vähäinen uutta tietoa luova merkitys, joka kauppa- ja teollisuusministeriön yhteyteen peruste-tulla teknologian kehittämiskeskuksella on. Valitettavasti ajattelutapa

on saanut lisääntyvää jalansijaa korkeakouluissakin. On syvästi ristiriit-taista puhua tieteen autonomiasta samaan aikaan, kun talouselämä lah-joitusviroin, salaisiksi julistettavin tilaustutkimuksin, laajenevalla suh-detoiminnalla, osallistumisella välittömästäkin useiden korkeakoulujen päätöksentekoon jne. hankkii tiedepoliittista sananvaltaa.

Korkeakouluja vaivaa edelleen suuri resurssipula. Korkeakoululaitok-sen yleiset määrälliset kehittämistavoitteet on määritelty vuonna 1978 annetussa laissa, joka on voimassa vuoden 1986 loppuun. Kehitysvauhti ei ole ollut eduskunnan tahdon mukaista. Hallitus on omin toimenpitein, ns. säästöpäätöksiin ja toteuttamalla 1981 valtioneuvoston vahvistamaa korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelmaa 1981—1986, jatkuvasti tinkinyt vuonna 1978 päätetystä tavoitetasosta. Vuoden 1978 korkeakou-lujen kehittämislailla on valmisteltu jatkoa. Uutta kehittämislakia SKDL on pitänyt tarpeellisenä. Pulmana on tällaisten kehittämislakien sitovuuden heikkous. Niillä on ollut taipumus jäädä pelkiksi julistuksiksi.

Korkeakoulujen määrä, alueellinen kattavuus ja laajuus Suomessa on nykyisellään riittävä. On jopa perusteltua esittää, että korkeakoululai-toksessa on liian pieniäkin yksiköjä, joilla ei ole riittävää yhteiskunnal-lista ja kulttuurista taustaa. Näin ollen on pidettävä nurkkakuntaisena yksisilmäisyytenä sitä intoa, jolla RKP-lainen opetusministeri on ajanut ruotsinkielisen ylimmän koulutuksen sijoittamista Vaasaan.

Korkeakoulujen hallinto ja tutkimukset ovat vakiintuneet siten, ettei suu-ria muutoksia nykytilaan ole näköpiirissä. Yleinen ja yhtäläinen äänioi-keus on tullut tavoitteena yhä kaukaisemmaksi. Tutkinnonuudistus on käytännössä monissa tapauksissa johtanut kielteisiin tuloksiin, opiskelu-aikojen pidentymiseen, akateemisen vapauden kaventumiseen, ahtaaseen ammattisuuntautuneisuuteen ja opiskelijoiden hiostamiseen. Opiskelijoi-den sosiaalinen ja taloudellinen asema on opintotuen riittämättömyyden, hintojen ja asumiskustannusten nousun ja vastaavien syiden vuoksi jat-kuvasti viime vuosina heikentynyt. Korkeakoulu-yhteisön sosiaalinen ja taloudellinen yläkerrostuma on ryhtynyt vaatimaan palkkojensa huo-mattavia korotuksia. Keväällä 1984 professorien työtaistelu oli vähällä alkaa. Kansandemokraattisen korkeakouluväen keskuudessa on pidetty myönteisenä sitä, että hyväosaisten tutkijat ja opettajat suhtautuvat aiem-paa myönteisemmin niiden keinojen käyttöön, joihin työläiset ovat jou-tuneet etujensa ajamiseksi turvautumaan. Arvostelua "hyväosaisten ka-

pinassa'' on herättänyt ennen kaikkea se, miksi työtaisteluhallusta ei ole osoitettu solidaarisemmin vaatimuksilla parantaa yliopistojen ja korkeakoulujen resurssien jälkeenyäisyyttä, tutkijoiden työolosuhteissa olevia puutteita, tutkimuksen asemaa korkeakoulujen sisäisessä hallinnossa ja muita vastaavia heikkouksia.

SKDL:n ote tiede- ja korkeakoulupoliittisissa kysymyksissä on selvästi heikentynyt. Tärkeimpänä syynä ovat liikkeen yleiset poliittiset vaikeudet. On osoitettavissa muitakin syitä. SKDL on jäänyt hallituksen ulkopuolelle. Sillä, että SKDL:llä oli useita vuosia tarmokkaasti korkeakoululaitoksen kehittämistä ajava opetusministeri, oli vielä 1980-luvun alussa huomattava merkitys. SKDL:n organisaatiossa on 13. liittokokouksen jälkeen tunnistettava passiivisuus ja aikaisempia kausia heikompi järjestäytyminen tiede- ja korkeakoulupoliitikassa.

YLEISRADIOPOLIITIIKKA

Yleisradiopoliitiikan keskeiset kysymykset ovat liittokokouskaudella liikkuneet uuden viestintäteknologian — satelliitti- ja kaapelitelevisiojärjestelmän, paikallisradion — kehittymisen suurissa kysymyksissä ja alkuvuodesta 1984 valmistuneen näitä kysymyksiä käsitelleen komiteatyön tiimoilla. SKDL:ssä viestintäpoliittisena asiantuntija- ja valmistelueliminä on toiminut kulttuurijaoston alainen yleisradiopoliittinen toimikunta.

Toimikunta on työskennellyt pitkälti radiolakiomitean kansandemokraattisten jäsenten taustaryhmänä valmistellen näkemyksiä ja kannanottoja komitean työtä silmällä pitäen. Toimikunta on myös työskennellyt vuoden 1982 lopulle saakka läheisessä yhteistyössä liikenneministeri Jarmo Wahlströmiin sekä toiminut aktiivisessa yhteydessä Kansan Radioliittoon sen käsitellessä viestintäpolitiikan ajankohtaisia kysymyksiä.

Yleisradiopoliittinen toimikunta on seurannut pohjoismaisen tv-satelliitin Nordsatin toteuttamishanketta lähinnä vuonna 1980 laatimansa kriittisen kannanoton linjoilla ja osallistunut myös telex-satelliitin tulosta käytäviin keskusteluihin. Samaan keskusteluun kytkeytyvä hanke ns. rannikkokanavan rakentamisesta, joka vuoden 1983 budjettiin sai 1,3 miljoonan markan suunnittelurahat, kohtasi SKDL:n puolelta sekä vastustusta utopistisena ja kalliina hankkeena että kannatusta lähinnä liiton ruotsinkielisen jäsenistön taholta. Rannikkokanavasta käyty keskustelu näyttää kuitenkin jo laantuneen lähinnä hankkeen kalleuden vuoksi, samanaikaisesti kun kaapelitelevisio- ja paikallisradiohankkeet sekä Ruotsin tv:n katselumahdollisuudet ovat nousseet viestintäpoliittisen keskustelun keskiöön.

Kaapelitelevisiotoiminnan leviäminen suurimpiin maamme kuntiin aktivoi myös paikallishallintoasiain jaoston, joka keväällä 1983 lähetti kansandemokraattisille kunnallisjärjestöille ja päivälehdistöille muistion, jossa selviteltiin kaapelitelevisiotoiminnan luonnetta ja korostettiin paikallisten kaapelitelevisioryitysten saamista demokraattiseen valvontaan.

Yleisradiopoliittinen toimikunta valmisteli syyskuussa 1983 kannanoton paikallisradiokysymykseen ja keskeiset yleisradiopoliittiset vaikutajat osallistuivat samassa kuussa Kansan Radioliiton järjestämään viestintäpoliittiseen seminaariin Kulttuuritalolla.

Radiolain IV osamietinnön valmistuttua tammikuussa 1984, jättivät komitean kansandemokraattiset jäsenet lakiin omat eriävät mielipiteensä. Helmikuussa yleisradiopoliittinen toimikunta informoi liittohallitusta ajankohtaisesta tilanteesta.

Yleisradiopoliittinen suunnittelu on ollut käytännöllisesti katsoen pysähdyksissä huhtikuusta 1984 saakka, jolloin toimikunnan sihteerinä toiminut SKDL:n kulttuurisihteeriksi siirtyi pois liiton palveluksesta.

PAIKALLISHALLINTOASIAT

Paikallishallintoasiain jaostoa on kuluneella toimintakaudella työllistänyt eniten valtion pyrkimykset kunnallistalouden kiristämiseen, työ

kuntien itsehallinnon vahvistamiseksi ja tavoitteet demokratian laajentamiseksi ja kuntalaisten jatkuvien vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi. Myös kansandemokraattisten luottamushenkilöiden koulutuksen suunnittelu ja järjestäminen on vaatinut paljon huomiota. Jaosto on niin ikään valmistanut kunnallispoliittisen asiakirjan ja muuta kunnallispoliittista aineistoa.

Kunnallistalous

Kunnallistalouden leimallisena piirteenä kuluneella toimintakaudella on ollut kamppailu kuntien ja valtion välisestä kustannustenjaosta. Hallitus on jokaisena toimintakauden vuotena valtion tulo- ja menoarviota valmistellessaan purkanut omia paineitaan siirtämällä kustannustenjakoa valtiolta kunnille. Merkittävimmät näistä ovat olleet vuoden 1984 budjetin yhteydessä tapahtunut valtionosuusprosenttien pysyvä alentaminen sekä vuoden 1985 budjetin yhteydessä tapahtunut kuntien sosiaaliturvamaksuprosentin korottaminen.

Vuodesta 1975 voimassa ollut järjestelyasiakirjamenettely muuttui muodoltaan toimintakauden aikana. Aikaisemmista määräaikaisista järjestelyasiakirjoista siirryttiin pysyviin neuvottelumenettelysopimuksiin ja sen perusteella vuosittain käytäviin neuvotteluihin valtion ja kuntien kustannustenjaosta ja kuntien ja valtion talouden yhteensovittamisesta. Jaosto on seurannut tarkoin uuden neuvottelumenettelyn syntymistä ja vaikuttanut sen sisältöön. Uusi neuvottelumenettely on aikaisempaa parempi, mutta sen perusteella syntyneet vuosittaiset pöytäkirjat ovat noudattaneet vuoden 1983 syksyn pöytäkirjaa lukuunottamatta aikaisempien sopimusten sisältöä. Vuoden 1983 syksyllä sopimusta ei syntynyt ja kuntien keskusjärjestöt sanoivat koko neuvottelumenettelysopimuksen irti valtion loukattua sen perusteita. Myöhemmin kuitenkin hallituspuoleet ja kokoomus tekivät budjettisopimuksen vain SKDL:n jäädessä eduskunnassa yksin puolustamaan kuntien talouden ja kuntalaisten peruspalvelusten kehittämistä.

Asiakirjojen ja sopimusten sisältöön vaikuttamisen lisäksi jaosto on valmistanut liittohallitukselle kunnallistaloutta ja kuntien palvelusten

kehittämistä koskevia kannanottoja ja tuottanut piirijärjestöille ja kunnallisjärjestöille aineistoja sekä auttanut eduskuntaryhmää budjetin käsitteilyjen yhteydessä. Myös SKDL:n eduskuntaryhmän tekemän kunnallistaloutta koskevan välikysymyksen valmistelussa jaosto on ollut mukana.

Toimintakauden aikana kunnallishallinnon sisäinen taloudellinen erilaisuus on kasvanut aikaisempaa suuremmaksi. Hyvin toimeentulevien, rikkaiden kuntien taloudellinen asema on suurelta osin leikkauksista huolimatta säilynyt ennallaan tai jopa vahvistunut. Sen sijaan köyhien kuntien talous on ajautumassa lähes katastrofaaliseen tilaan. Useat kunnat ovat joutuneet lainatossaan turvautumaan harmaan rahan lainamarkkinoihin. Samaan aikaan, kun eräät kunnat ovat käyttäneet samoja lainamarkkinoita korkeiden korkojen keräämiseksi. Kokonaisuudessaan kuntien itsehallinnon taloudellinen perusta on kuluneella toimintakaudella kaventunut samoin kuntien mahdollisuudet työllisyyden hoitamiseen ovat vähentyneet eniten niillä alueilla, joilla työttömyys on pahin.

Kun kuntien veroäyrin hinta ei ole yleisesti kohonnut toimintakauden aikana, on se merkinnyt kasvanutta painetta kuntien maksuihin ja taksoihin ja toisaalta painetta kuntien palvelujen kehityksen hidastamiseen tai jopa supistamiseen. Jaosto on seurannut kehitystä tiiviisti ja tuottanut aineistoja eri palvelutoiminnan aloilta.

Lainsäädännön uudistaminen

Jaosto on seurannut tiiviisti kuntia koskevaa lainsäädäntötyötä ja se on pyrkinyt vaikuttamaan siihen niin komiteavaiheessa kuin eduskunnassakin. Eniten jaosto on kiinnittänyt huomiota kuntien itsehallintokomitean työhön samoin kuin kuntien valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistukseen. Myös lähidemokratiatoimikunnan ja kuntainliittotoimikunnan työtä on seurattu kiinteästi. Näistä kaikista on myös valmisteltu liittohallitukselle kannanottoluonnokset.

Kuntien valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksen tavoitteita jaosto pitää sinänsä oikeansuuntaisina. Sen sijaan uudistuksen käytännön toteuttamismallit ovat toistaiseksi olleet sellaisia, että ne olisivat johdaneet kuntien sisäisen eriarvoisuuden kasvamiseen. Näin jaosto onkin

pitänyt parhaana uudistuksen toteuttamisen hidastamista, kunnes on saatavissa kokemukset VALTAVAN vaikutuksista. Myös VALTAVAN taloudellisia ja palvelutuotantoon liittyviä seurauksia jaosto on selvittänyt.

Jaosto pitää välttämättömänä kuntien itsehallintokomitean ehdotusten mahdollisimman pikaista toteuttamista. Sen tavoitteet ovat kuntien itsehallintoa vahvistavia, mutta liikaa nykyiseen byrokraattiseen ajateluun perustuvia. Jaosto on alkanut valmistella omaa selvitystään kunnallisen itsehallinnon laajentamisesta. Niin ikään jaosto on seurannut hallinnon hajauttamiskomitean työtä ja määritellyt työlle asetettavat tavoitteet.

Väliportaanhallinnon kokonaisuudistus näyttää hallituspuolueiden toimesta haudatun toistaiseksi. Liittohallitus on jaoston valmistelusta antanut lausunnon väliportaanhallintokomitea II mietinnöstä. Samalla liittohallituksen kannanotossa määriteltiin laajasti SKDL:n väliportaanhallinnon kokonaisuudistukselle asettamat ohjelmalliset tavoitteet. Väliportaanhallinnon kokonaisuudistuksen hautaamisen jälkeen jaosto on keskittynyt vaikuttamaan lääninhallinnon kehittämissuunnitelmiin samoin kuin kuntainliittohallinnonkin kehittämiseen. Jaosto on avustanut mm. piirijärjestöjä alueellisissa maakuntahallinnon kehittämissuunnitelmissa.

Erittäin paljon työtä jaostolle ja sen työryhmille on antanut tavoitteiden määrittely pyrittäessä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen. Jaosto antoi sisäasiainministeriölle lausunnon lähidemokratia-toimikunnan mietinnöstä todeten, että komitean ehdotukset eivät vielä toteutuessaankaan lisäisi oleellisesti kuntalaisten välittömiä vaikutusmahdollisuuksia. Jaosto on kahdessa seminaarissaan ja kahdessa asettamassaan työryhmässä pyrkinyt saattamaan ohjelmalliseen asuun SKDL:n tavoitteet kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien parantamisessa kehittämällä edustuksellista demokratiaa ja laajentamalla samaan aikaan kuntalaisten jatkuvia, suoria vaikuttamisen keinoja. Tämä työ on edelleen kesken.

Jaosto on niin ikään valmistellut aineistoa mm. katumaksulainsäädännön uudistuksesta sekä kaapelitelevisiosta ja paikallisen sähköisen viestinnän kehittämisestä.

Luottamushenkilöiden koulutus

Jaosto asetti toimikautensa alussa koulutustyöryhmän valmistelemaan kunnallisten luottamushenkilöiden koulutusjärjestelmää. Työryhmä sai työnsä valmiiksi ja sen tuloksena piiri- ja kunnallisjärjestöille on toimitettu kunnallisten luottamushenkilöiden koulutussuunnitelmat. Koulutuksessa painopiste on suunnattu kunnallisjärjestöjen työn kehittämiseen siten, että kunnallispoliittisen työn ohjausta ja järjestöjen työn kehittämistä voidaan yhdistää lähinä perusjärjestöjen työn parantamiseksi. Samalla on pyritty lisäämään jäsenten vaikutusmahdollisuuksia kunnallispoliittisessa päätöksenteossa.

Jaoston tavoitteena on kuluneella toimintakaudella ollut kunnallispoliittisten kouluttajien kouluttaminen Sirola-opiston viikon kursseilla. Tämä tavoite on epäonnistunut, koska osanottajia ei ole tullut tarpeeksi.

Toiminta kuntien keskusjärjestöissä

Jaosto on aikaisemman tavan mukaan toiminut kuntien keskusjärjestöjen ja kunnallisten keskusjärjestöjen kansandemokraattisten ryhmien työn valvojana ja ohjaajana.

Suomen Kaupunkiliitossa ja Kunnallisliitossa on vireillä sääntömuutokset, joiden tavoitteena on turvata demokratian toteutuminen kuntien keskusjärjestöissä. Jaosto on seurannut jatkuvasti sääntöjen valmistelua ja ottanut siihen kantaa. Samoin jaosto on toiminut pienten kunnallisten keskusjärjestöjen sääntöjen uudistamiseksi niin, että niiden myöhempi liittäminen yhdeksi kokonaisuudeksi helpottuu. Pienissä kunnallisissa keskusjärjestöissä ja kuntien keskusjärjestöjen yhteistyöelimissä kansandemokraatit ovat saaneet paremman neuvottelujärjestelmän ansiosta poliittista kannatustaan vastaavan aseman.

Jaosto on käsitellyt kunnallisen eläkejärjestelmän piirissä vireillä olevaa hanketta karttuneen eläkevastuun kattamiseksi osittaisella rahastoinnilla ja palaa asiaan tällä toimikaudella, kun sisäasiainministeriön asettama toimikunta on saanut mietintönsä valmiiksi.

Jaoston oman työn kehittäminen

Jaosto on valmistanut itselleen johtosäännön, jota se on omassa työssään noudattanut. Niin ikään jaosto on toimikautensa alussa perustanut eri kunnallishallinnon seuraamista ja asioiden valmistelua varten useita työryhmiä. Näiden tavoitteena on ollut tehtävien jakaminen aikaisempaa laajemmalle. Tässä työssä tulokset ovat kuitenkin olleet toistaiseksi heikkoja. Asioiden seuranta ja valmistelu sekä päätösten toteuttaminen on jäänyt aivan liiaksi jaoston sihteerin varaan.

Jaosto on myös käynyt keskustelua kunnallisvaalien yhteydessä ja vaalien jälkeen jaoston asemasta SKDL:n organisaatiossa sekä vaalityön hoitamisessa.

ALUEPOLITIikka

Nykyiset aluepoliittiset lait ovat olleet voimassa vuoden 1982 alusta. Eräänä keskeisenä tavoitteena laissa on työpaikan turvaaminen tasapuolisesti kuntien alueen väestölle. Tätä tavoitetta ei ole pystytty riittävästi toteuttamaan. Maamme vaikeimpia työttömyysalueita — ns. mustan työttömyyden alueita — ovat Kainuu, Lappi, Iijokilaakso ja eräät Pohjois-Karjalan osat. Viime aikoina työttömyys on kärjistynyt useissa vanhoissa teollisuuskeskuksissa. Samaan aikaan työvoiman kysyntä ja tarjonta ei alueellisesti vastaa toisiaan. Näin ollen eräillä paikkakunnilla on samanaikaisesti runsasta työvoimapulaa ja suurta työttömyyttä.

Teollisuuden tuesta suuri osa on aluepoliittista. 1980-luvun alkuvuosina erilaisin lainoin, avustuksin ja verohelpoituksin on tuettu kehitysalueiden tuotantotoimintaa keskimäärin vuodessa noin 1,5—1,7 miljardilla markalla. Uusia työpaikkoja on arvioitu synnytetyn vuosittain n. 9 000—15 000. Kuitenkin aluepolitiikan ongelma on edelleen, että alueelliset työttömyyserot eivät ole supistuneet, vaan eräillä alueilla jopa kärjistyneet.

SKDL:n aluepoliittinen toimikunta on käsitellyt alueellista kehitystä. Toimikunta on laatinut mm. SKDL:n kannanoton aluepolitiikasta (liit-tohallitus 9. 2. -85). SKDL:n mielestä aluepolitiikassa tulee pyrkiä pikaisesti kokonaisuudistukseen. Jokaisella suomalaisella asuinpaikasta riippumatta tulee olla oikeus työhön, ihmisarvoiseen elämään ja mahdollisuuteen itsensä kehittämiseen. Aluepolitiikkaa tulee eriyttää alueiden kehittämistarpeista — mm. maaseudun ja kaupunkien erilaiset kehitysedellytykset tulee ottaa huomioon suunniteltaessa ja suunnattaessa aluepoliittisia toimenpiteitä.

Aluepolitiikassa tulee yritysten yhteiskunnallisesti vastikkeettoman tukemisen sijasta edistää kuntien ja kuntalaisten omia mahdollisuuksia kehittää elinolojaan ja elinkeinoja. Avainasemassa on kokonaisvaltainen, alueellisesti eriytetty suunnittelu ja toimeenpano, joka merkitsee luonnollisesti demokraattisen aluehallinnon välitöntä toteuttamista.

Aluepoliittiset kehittämistavoitteet ja toimenpiteet on asetettava ihmisten — työtätekevien — tarpeiden pohjalta. Erilaiset hajanaiset kehittämisohjelmat ja toimenpiteet sekä alueellista demokratiaa lisäävät päätökset voidaan aluepolitiikassa eriyttää maaseudun ja kaupunkien rinnakkaiseksi — ei kilpailevaksi — kehittämiseksi. Demokraattisen aluepolitiikan ja alueellisen kehittämisen keskeisenä resurssina on tiedon lisääminen ja sen soveltaminen eri alueilla. Tiedon lisääminen ei saa kuitenkaan merkitä pelkästään yrittäjäkoulutusta, vaan sen tulee olla laaja-alaista teknistä ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa, joka ensisijaisesti auttaa alueita ja kansalaisia valitsemaan omat aluepoliittiset kehitysmallinsa.

YMPÄRISTÖPOLITIikka

Ympäristöpolitiikka on vähitellen vakiintumassa keskeiseksi osaksi yleistä yhteiskuntapolitiikkaa. Sen selkeyttämisen tarve on korostunut viime vuonna erityisesti siitä syystä, että ekologiset ja ympäristönsuoje-

lunäkökohdat on aiemmin laiminlyöty taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Ihmiset myös kiinnittävät entistä enemmän huomiota oman elinympäristönsä laatuun. Ympäristön terveellisyyttä ja viihtyisyyttä on ruvettu arvostamaan, kun ne ovat joutuneet uhatuiksi. Tämä kehitys on synnyttänyt myös erityisiä ympäristöliikkeitä, mutta on vaikuttanut myös niin, että poliittiset puolueet ovat tehostaneet toimintaansa ympäristöasioiden hoitamiseksi.

SKDL:n ympäristötoimikunta on toiminut toista kolmivuotiskautaan. Toimikunnan keskeisenä tehtävänä on ollut valtakunnallisen ympäristöpolitiikan seuranta ja keinojen pohdinta ympäristönsuojelun edistämiseksi maassamme. SKDL:n ympäristöpoliittista linjaa on pyritty hahmottamaan lähinnä ottamalla kantaa ympäristönsuojelun ja sen hallinnon kehittämiskysymyksiin. Istuvan hallituksen hallitusohjelmalle on esitetty vaihtoehto, jossa on esitetty omat vaatimukset ympäristöpolitiikalle. Nämä vaatimukset ylittävät selvästi hallituksen tavoitetasoa. Lisäksi on laadittu julkilausumia ajankohtaisista ympäristönsuojeluasioista.

Ympäristötoimikunta on asiantuntijaelimenä avustanut myös SKDL:n eduskuntaryhmää alansa aloitteiden valmistelussa. Aloitteet ovat koskeneet mm. ympäristönsuojelun yleislain säätämistä, lakia kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta ja ilmansuojelutoimenpiteitä rikkipäästöjen vähentämiseksi. Eduskuntaryhmän jäsenten tekemät ympäristöaloitteet puolestaan on saatettu toimikunnalle tiedoksi.

Yhteistyössä parlamentaarisen ympäristönsuojeluneuvoston kd-ryhmän kanssa on käsitelty tärkeimmät ympäristönsuojeluneuvostossa esille tulleet periaatekysymykset. Ympäristötoimikunta on toiminut myös ympäristöministeriökomitean ja vesihallintotoimikunta 1983:n kansandemokraattisena taustaryhmänä, jolloin järjestölliset yhteydet toimielimiin on pystytty pitämään kiinteinä. Myös kuntien ympäristölautakuntien johtosääntömallin sisältövaatimuksista on tehty päätökset ympäristötoimikunnassa.

Ympäristöministeriön perustamista voidaan pitää eräänä toimintakauden suurimmista ympäristöpoliittisista vaatimuksista. Ministeriön toimiala toteutui pitkälti asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Ympäristöministeriön toimintaa ja suunnitelmia arvioitiin perusteellisesti SKDL:n eduskuntaryhmän valtioneuvoston ympäristöpoliittista selontekoa 28. 9.

1984 koskevassa ryhmäpuheenvuorossa. Ryhmäpuheenvuorossa esitettiin myös SKDL:n keskeisimmät ympäristöpoliittiset tavoitteet. Puheenvuoro valmisteltiin yhteistyössä ympäristötoimikunnan jäsenten kanssa.

Ympäristönsuojelutietouden parantamiseksi ja siten myös toimintaaktiivisuuden herättämiseksi SKDL:n järjestökentässä ympäristötoimikunta toteutti KU:ssa laajahkon kirjoitussarjan "Ympäristö kuntalaisten valvontaan". Sarjassa käsiteltiin tärkeimpien ympäristönsuojelun osa-alueiden ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia painottaen asukkaiden omaehtoisia toimintatapoja.

Ympäristötoimikunta on moneen kertaan todennut, että ympäristönsuojeluasiat eivät ole vielä saavuttaneet kansandemokraattien politiikassa, eikä varsinkaan kunnallispolitiikassa sitä tärkeysasemaa, jota asioiden merkitys ja ajankohtaisuus edellyttäisi. SKDL:n oppositiossa oloaikana on myös voitu aikaisempaa heikommin seurata, mitä valtionhallinnossa on ympäristöpolitiikan alalla tapahtumassa.

OSUUSTOIMINTALIIKE

Osuustoimintajaoston toiminta

Toimintakauden aikana on SKDL:n osuustoimintajaoston toiminta ja tehtävät suuntautuneet tavallista enemmän E-osuuskauppaliikkeen sisäisten kysymysten käsittelyyn. Syynä tähän on ollut E-liikkeessä tapahtunut suuri rakennemuutos. Se on toisaalta myös antanut mahdollisuuden käsitellä SKDL:n järjestöissä tavallista enemmän E-liikkeen asioita ja täten aktivoitunut myös järjestöväkeä ottamaan osaa osuustoimintaliikkeen toimintaan. Tätä työtä edesauttoivat myös toimintakauden aikana suoritettut Osuusliike Elannon ja E-osuuskunta Ekan vaalit. Näiden tehtävien lisäksi on jaoston toimesta osallistuttu myös erilaisten kuluttajapolitiittisten asioiden ja tehtävien hoitamiseen eri tasoilla sekä syvennetty osuustoiminta-aatteellisten kysymysten käsittelyä.

E-liikkeen rakennemuutos

Toimintakauden aikana merkittävin tapahtuma oli 39 osuusliikkeen ja Keskusosuusliike OTK:n sulautuminen valtakunnalliseksi E-osuuskunta Ekaksi. Ainoastaan Osuusliike Elanto jäi tämän suurfuusion ulkopuolelle. Elannossa SKDL:n ryhmä ja osa SDP:n ryhmästä olivat sulautumisen kannalla. E-osuuskunta Eka aloitti toimintansa 1. 10. 1983. Tällaiseen ratkaisuun päädyttiin, koska aikaisemmat osuusliikkeiden fuusiot eivät E-liikkeen alamäkeä ja tappiokierrettä olleet poistaneet.

Rakennemuutoksen seurauksena Kansa-Yhtymästä ja Rakennuskunta Hakasta tuli Ekan sisaryrityksiä. Näin muodostunut Eka-yhtymä on Suomen kolmanneksi suurin yritys. Sen liikevaihto oli v. 1984 n. 16 mrd. mk.

Jäseniä Ekalla on n. 500 000. Elannon jäsenmäärä on n. 160 000.

Rakennemuutos aiheutti myös tarpeen tutkia Kulutusosuustoiminnan Keskusliiton KK:n tehtävien uudelleen järjestämistä. Suunnitelmat KK:n toimintojen kehittämiseksi hyväksyttiin toukokuussa 1985 KK:n edustajakouksessa.

SKDL:n osuustoimintajaoston toimesta esitettiin, että E-liikkeen on tehostettava jäsen- ja järjestötoimintaa, mutta ennen kaikkea sen on luji-tettava osuustoimintapolitiittista ja aatteellista työtä.

E-vaalit

Toimikauden aikana on suoritettu kahdet E-vaalit. Osuusliike Elan-non vaalit suoritettiin huhtikuun 10. päivä 1983. Ne saivat heti lisänimen "fuusiovaalit". SKDL:n vaaliliitto ja osa SDP:n vaaliliitosta olivat val-takunnalliseen osuusliikkeeseen sulautumisen kannalla. Porvarit ja SKP:n Uudenmaan piirin ym. vaaliliitto olivat sulautumista vastaan. Vastustaessaan sulautumista Elannon johto käytti tehokkaasti asemaan-sa — mm. Elanto-lehteä — hyväksi. Tämä näkyi myös vaalien tuloksis-sa. SDP lisäsi paikkalukuaan peräti kuudella ja porvarit yhdellä. SKDL—SKP vaaliliitto menetti viisi paikkaa ja SKP:n Uudenmaan piirin ym. vaaliliitto kaksi paikkaa.

Elannon vaalien tulokset

	ääniä-	paikkoja
SKDL—SKP	10 894	9
SKP Uusimaa	5 699	4
yhteensä	16 593	13
v. 1979	22 870	20
SDP	39 555	33
v. 1979	29 128	27
Porvarit	17 983	15
v. 1979	15 335	14

E-osuuskunta Ekan vaalien tulokset

Ekan vaaleissa valittiin 19 piirivaltuustoa, jotka edelleen valitsivat suhteellisilla vaaleilla Ekan valtakunnallisen edustajiston. Vaaleissa SKDL menestyi erittäin hyvin saavuttaen parhaan suhteellisen tuloksen kautta aikojen. SKDL:n osuus annetuista äänistä oli 44,2 %.

SKDL:n äänimäärä oli 65 381 osuus 44,2 % ja paikkoja 265

SDP:n äänimäärä oli 80 840 osuus 54,7 % ja paikkoja 338

Eniten suhteellista osuuttaan v. 1979 vaaleihin verrattuna lisäsi Raa-hen piiri. Kasvu oli 7,1 %. Eniten suhteellista osuuttaan menetti Imatran piiri. Menetyks oli 4,9 %. SKDL sai enemmistön kahdeksassa piirivaltuus-tossa. Uusia "aluevaltauksia" olivat Kuopion, Seinäjoen ja Turun piiri-valtuustot.

Piirivaltuuston jäsenten suorittamassa edustajiston vaaleissa sai SKDL 66 paikkaa (43,7 %) ja SDP 85 paikkaa.

Kun otetaan huomioon, että uudessa edustajistossa on "mies ja ääni"-periaate ja aikaisemmissa keskusjärjestöissä voimasuhteet mitattiin osuusliikkeiden "mandaattien" mukaan voidaan todeta, että SKDL:n asema E-liikkeen hallinnossa on oleellisesti muuttunut.

SKDL:n asema Ekan hallinnossa

Hallintokunta	Jäsen- määrä	SKDL		Ero paikoissa
		Paikkoja	%	
Edustajisto	151	66	43,7	19
Hallintoneuvosto	25	11	44,0	3
Hallitus	1 + 9	4	44,4	(2) 1
Piirivaltuustot	603	265	43,9	73
SKDL- enemmistö				
Piirivaltuustot	19	8	42,1	3
Lukumäärä				

VALTIONYHTIÖT-TOIMIKUNTA

Toimintakaudellaan valtionyhtiötoimikunta on keskittynyt pääasiassa neljään tehtävään.

Tärkeimpänä tehtävänä on ollut valtionyhtiöiden, erityisesti ns. kriisiyhtiöiden, toiminnan seuraaminen. Näitä ovat olleet Valmet, Enso-Gutzeit, Valvillan ja Sisu Auto. Yhteydenpito näissä yhtiöissä toimineisiin hallintoneuvostojen jäseniin ja tilintarkastajiin ja osin henkilöstön edustajiin on ollut tiivistä.

Toiminnan toisena päälohkona on ollut SKDL:n edustajille tarkoitetun pysyvän ohjeiston, ns. toimintaoppaan valmistelu. Tämä liikemme edustajina valtionyhtiöiden hallintoneuvostoissa ja tilintarkastajina toimiville tarkoitettu opas valmistui keväällä 1985.

Toimikunta on osallistunut aktiivisesti myös valtionyhtiöiden kehittämiskeskusteluun ja valmistellut ehdotuksia SKDL:n liittohallituksen päätöksiksi omalta toimialaltaan. Näitä kannanottoja on käyty esittele-

mässä kauppa- ja teollisuusministereille, mm. työntekijöitten osallistumisesta hallintoneuvostojen työskentelyyn. Vuoden 1985 alusta voimaan astuneen henkilöstöedustuksen valtionehtiöiden hallintoneuvostoiksi voidaan katsoa toteutuneen nimenomaan SKDL:n aloitteellisuudesta. Niin ikään on annettu lausuntoja mm. valtionehtiöitten osakepääomakeskustelussa, Valvillan, Enso-Gutzeitin ja Valmetin kriiseissä ja laadittu selvitys palkansaajarahastoista.

Toimikunnan tehtäviin on kuulunut tehdä esitykset SKDL:n edustajien valinnoista eri valtionehtiöiden hallintoneuvostoihin ja tilintarkastajiksi, jotka SKDL:n liittohallitus on esittänyt Kauppa- ja teollisuusministeriölle. Vuoden 1984 aikana oli SKDL:n edustajina valtionehtiöitten hallintoneuvostoissa 51 henkilöä ja tilintarkastajina 30 henkilöä. Näille henkilöille on joka kevät järjestetty koulutustilaisuus.

Toimikunta on kokoontunut säännöllisesti vuosittain n. 10 kertaa.

III SKDL:N JÄRJESTÖLLINEN TOIMINTA

SKDL:N JOHTOELIMET

SKDL:n 13. liittokokous ja sen päätökset

SKDL:n 13. liittokokous pidettiin Kuopiossa Pohjois-Savon ammattioppilaitoksen tiloissa 28.—30. 5. 1982. Liittokokouksessa oli yhteensä 274 edustajaa, joista 159 oli SKDL:n piirijärjestöjen ja 115 SKDL:n yhteisöjäsenten valtuuttamaa edustajaa. Yhteisöjäsenjärjestöjen edustajamäärät jakautuivat seuraavasti: SKP 52, SNDL 23, SDNL 20 ja SOL 10.

Edustajien lisäksi kokousta seurasi ulko- ja kotimaisia kutsuvieraita sekä liiton johtuelinten ja järjestöjemme jäseniä. Koti- ja ulkolaisia tiedotusvälineitten edustajia oli kokouksessa läsnä runsaasti.

Liittokokouksen avauksen suoritti liiton varapuheenjohtaja, kansanedustaja Ulla-Leena Alppi. Hän käsitteli puheenvuorossaan rauhan asiaa, solidaarisuutta, kokouksessa myöhemmin käsiteltävää teemaa "elämäntapakysymystä", naisten asemaa ja osuutta yhteiskunnassa ja nuorisokysymystä.

Varsinaisen liittokokouksen pääalustuksen piti liiton puheenjohtaja, kansanedustaja Kalevi Kivistö. Kivistö puhui puheenvuorossaan mm. hyväosaisten kapinasta, globaalisista kysymyksistä, sodan ja rauhan kysymyksistä, työväenpuolueiden kehityksestä ja tulevaisuuden näkymistä ja poliittisten puolueitten roolista ja tulevaisuudesta, reformipolitiikan kriisistä, mitä on vapaus, nykyisen työväenliikkeen suhteesta ns. uusiin liikkeisiin, palkkatyöläisyhteiskunnan elämäntavasta, elintasokysymyksistä, tämän hetkisestä elämäntilanteestamme ja suurista ihanteistamme.

Liittokokouksen keskeisin asia oli kokouksen teemakeskustelu "elämäntavasta". Kokous käytti keskimmäisen kokouspäivänsä liittokokouksen teeman teemaistuntoihin.

Johdatuspuheenvuoron teemaistunnoille piti SKDL:n liittoneuvoston jäsen, apul.prof. Simo Seppo. Hän käsitteli puheenvuorossaan mm. elämäntapatutkimuksia, yksityisyyden sisältöä ja elämäntavan muutoksen haastetta.

Kokousedustajat ja seuraajat jakautuivat 10 eri teemaistuntaryhmään. Teemaryhmät olivat 1) Edustuksellisen demokratian kriisi 2) Me ja SKDL:n muutos 3) Edistyskellisen ihmisen muotokuva — kansandemokraatti? 4) Työmme ja työttömyytemme 5) Tavarakulttuuriko työllisyyden ylläpitäjä? 6) Uusi teknologia: hyvä renki, mutta huono isäntä? 7) Ihminen — luonto — ympäristö 8) Maailmanlaajuinen kehitysongelma ja Suomen ratkaisut 9) Poliittikka ja moraali sekä 10) Vapaa-aika, vapaa aika?

Liittokokouksen yleiskeskustelun loppupuheenvuoron käytti puheenjohtaja Kalevi Kivistö, joka käsitteli puheenvuorossaan kokouksen läpi käymää teemaistuntoa "elämäntapakeskustelua".

Liittokokous antoi kokouksessaan seuraavat poliittiset lausumat ja kannanotot

- SKDL:n 13. liittokokouksen poliittinen kannanotto
- kansainvälispoliittinen kannanotto
- kannanotto Suomen ja Neuvostoliiton yhteistyön kehittämisen puolesta

Liittokokousta puhuttivat vielä liittokokouskautena käyty presidentinvaalikampanja sekä eduskuntavaalit. Kokouksen yleissävy oli eteenpäin suuntautuva ja kokouksessa käytettiin kaiken kaikkiaan 100 puheenvuoroa. Erityisesti kokoukselle valittu teema "elämäntapakeskutelu — Ihmisyyden asialla" toi uuden ilmeen kokouskäytäntöön.

Liittokokoukselle oli tehty 113 aloitetta, jotka kaikki käsiteltiin ja niiden pohjalta tehtiin päätökset liittokokouksessa. Liittokokous hyväksyi myöskin liiton toimintakertomuksen vuosilta 1979—1982 sekä liiton tilinpäätöksen vuodelta 1983 sekä talousarvion vuodelle 1984.

Tilintarkastajien valinta liittokokouskaudelle 1982—1985

SKDL:n 13. liittokokous valitsi SKDL:n tilejä tarkastamaan seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi seuraavat tilintarkastajat

varsinaisiksi tilintarkastajiksi

Osmo Rantanen, kaupungin revisori, sosionomi, HTM

Reijo Savolainen, ekonomi, kiinteistöpäällikkö

ja varatilintarkastajiksi

Voitto Saarinen, toiminnanjohtaja

Kaarlo Johansson, toimitusjohtaja

sekä Kansan Uutisten, Folk Tidningen Ny Tid-lehden ja Demokraattisen Lehdistöpalvelun tilejä tarkastamaan

varsinaisiksi tilintarkastajiksi

Jouko Kostia, konttorin esimies, ekonomi

Jorma Kesä, kunnan kamreeri

ja varatilintarkastajiksi

Pekka Tulin, johtaja

Hilja Timonen, pääkirjanpitäjä (eläkkeellä).

SKDL:n liittoneuvosto

Liittokokousten välisenä aikana käyttää liiton ylintä päätösvaltaa liittoneuvosto, joka kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Liittoneuvoston jäseniksi liittokokous valitsee jokaisesta piirijärjestöstä sen esityksen pohjalta yhden varsinaisen jäsenen ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen. Kaksikielisistä piireistä valitaan liittoneuvostoon lisäksi yksi ruotsinkielinen jäsen ja hänelle henkilökohtainen varajäsen.

Yhteisöjäsenillä on niiden jäsenmäärään perustuvasti edustajia liittoneuvostossa, minkä lisäksi liittokokous valitsee liittoneuvostolle puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa sekä 10 muuta liittoneuvoston jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

Yhteensä SKDL:n 13. liittokokouksen valitsemaan liittoneuvostoon kuului puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa ja 45 varsinaista ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

SKDL:n 13. liittokokouksen valitsemana liittoneuvoston puheenjohtajana on toiminut valt. maisteri Kalevi Kilpi ja varapuheenjohtajina kansanedustajat Ensio Laine ja Vappu Säilynoja.

Piirijärjestöjen edustajat

Varsinaiset jäsenet:

ETELÄ-HÄME
Kivinen, Tuula
pääluottamusmies,
Lahti

ETELÄ-SAIMAA
Kokko, Jaakko
sähköasentaja,
Lappeenranta

Varajäsenet:

Siniketo Aino
elintarviketyöläinen,
Lappeenranta

Pukki, Eero
rakennustyöläinen,
Lappeenranta

HELSINKI

Hulkkonen, Vesa
koulutussihteeri,
Helsinki

Eriksson, Lars D. (ruotsinkiel.)
apul. professori,
Helsinki

Mustonen, Margareta
joht. perhepäivähoidon ohjaaja,
Helsinki

Kukkonen, Odert (ruotsinkiel.)
autonkuljettaja,
Helsinki

JOENSUU

Nevalainen, Tauno
sahuri,
Lieksa

Lyytinen, Tauno
pienviljelijä,
Kinahmo

JYVÄSKYLÄ

Siekinen, Yrjö
ruiskumestari,
Jyväskylä

Haapamäki, Jouko
piiritarkastaja,
Jyväskylä

KAINUU

Kinnunen, Martti
laitosmies,
Kajaani

Laine, Taisto
opettaja,
Paltamo

KOKKOLA

Hakala, Veikko
työkonkuljettaja,
Kokkola

Kivijärvi, Paavo
maanviljelijä,
Peltokangas

KUOPIO

Hanka, Kalervo
konttorinhoitaja,
Kuopio

Vepsäläinen, Osmo
kansanedustaja,
Varkaus

KYMI

Juvonen, Leo
sähköleikkaaja,
Karhula

Björninen, Sakari
sosiaaliterapeutti,
Kotka

LAPPI

Tuomo Molander
tutkimuspäällikkö,
Rovaniemi

Huttunen, Jaakko
työnohpettaja,
Hirvas

Samalla SKDL:n 13. liittokokous päätti, että liiton sääntöjen § 9:n 3 momentin kaksikielisyysäännöstä tulkitaan siten, että Lapin piirijärjestö saa kaksikielisenä piirijärjestönä liittoneuvostoon saamelaisia edustavat jäsenet. Saamelaisia edustaviksi jäseniksi valittiin

Guttorm, Marja-Terttu
asuntola-apulainen,
Utsjoki

Kitti, Jouni
tutkija,
Helsinki

MIKKELI

Leivo, Veijo
putkiasentaja,
Heinola

Syyli, Mauno
ent. toiminnanjohtaja,
Mikkeli

OULU

Vähäkangas, Juhani
kansanedustaja,
Lapaluoto

Keinänen, Jorma
maanviljelijä
Lapaluoto

POHJOIS-HÄME

Seppi, Heikki
pienviljelijä,
Mustajärvi

Koskinen, Hannu
pääluottamusmies
Tampere

SATAKUNTA

Valkila, Matti
terveystarkastaja,
Pori

Hakala, Pekka
ylipostimies,
Pori

UUSIMAA

Uitto, Pauli
ay-toimitsija, Hyvinkää
Hyvinkää

Halonen, Ilpo
tiedotussihteeri,
Vantaa

Rehn, Åke (ruotsinkiel.)
postimiesten esimies,
Hanko

Hägg, Christer (ruotsinkiel.)
toimitsija,
Espoo

VAASA

Järvenpää, Heikki
maatilatal. opettaja,
Kauhajoki

Kuusinen, Raimo
koneasentaja,
Vaasa

Eriksson, Christer (ruotsinkiel.)
sähköasentaja, kalastaja,
Mustasaari

Eriksson, Birger (ruotsinkiel.)
rakennusmestari,
Mustasaari

VARSINAIS-SUOMI

Laiho, Aimo
maanviljelijä,
Laitila

Saarinen, Matti
koulutoimenjohtaja,
Loimaa

Sjöblom, Sven-Olof (ruotsinkiel.)
hitsaaja,
Taalinthedas

Ahlbäck, Jarl (ruotsinkiel.)
tekn. lisensiaatti,
Turku

Jäsenjärjestöjen edustus:**Suomen Kommunistinen Puolue r.p.**

Aalto, Arvo Aulis
puheenjohtaja, Espoo

Kauppila, Erkki
päätoimittaja, Helsinki

Hänninen, Olavi
puheenjohtaja, Helsinki

Kemppainen, Tuula
talouspäälikkö, Parkano

Söderström, Sten
kansanedustaja, lääket.lis.

Hakanen, Yrjö
opiskelija, Helsinki

Aitamurto, Aarno
pääsihteeri, Helsinki

Halonen, Maija-Liisa
toimitsija, Helsinki

Tolvanen, Margareta
toimitsija, Helsinki

Rovamo, Pertti
päätoimittaja, Helsinki

Suomen Naisten Demokraattinen Liitto r.p.

Turpeinen, Pirkko
kansanedustaja, apul.ylil.
Helsinki

Kanerva, Marja-Liisa
kirjanpitäjä, Tampere

Martimo, Oili
pääsihteeri, Helsinki

Viinamäki, Terttu
piirisihteeri, Nakkila

Räsänen, Senja
varastokortistonhoitaja, Helsinki

Kauppila, Eine
järjestösihteeri, Helsinki

Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto r.p.

Merisaari, Rauno
opiskelija, Turku

Airaksinen, Jukka
toimitsija, Helsinki

Lindeman, Anne
opiskelija, Jämsänkoski

Kilpi, Eino
toimitsija, Vantaa

Kelloniemi, Erkki
pääsihteeri, Helsinki

Vainionpää, Arja
opiskelija, Tampere

Sosialistinen opiskelijaliitto r.p.

Silvonen, Jussi
koulutuspol. sihteeri,
Vantaa

Hyttinen, Pertti
opiskelija, Helsinki

Ruotsalainen, Keijo
opiskelija, Jyväskylä

Juva, Kati
opiskelija, Helsinki

Muut jäsenet

Björkqvist, Fjahlmar
osastopäälikkö, Helsinki

Helle, Esko
kansanedustaja, vastaava
terv.keskushammaslääkäri
Janakkala

Helin, Liisa
atk-suunnittelija, Helsinki

Lehto, Matti
lehtori, Vimpeli

Seppo, Simo
apul.professori, Joensuu

Tattari, Markku
v.t. pääsihteeri, opiskelija
Helsinki

Piippo, Esko
opettaja, Kajaani

Wenman, Roy
osastopäälikkö, Helsinki

Aallas, Esa
toimittaja,
Helsinki

Leppäniemi, Heljä
siivooja, Vammala

Mellais, Martti
tutkija, Helsinki

Hyytinen, Matti
pääsihteeri, Helsinki

Asikainen, Pirjo
koulutussihteeri, Tuusula

Kouri, Arto
pastori, Kiiminki

Parviainen, Mirjam
eläkeläinen, Helsinki

Pukema, Anneli
kirjailija, toimittaja,
Kerava

Asikainen, Kari
opintomateriaalikeskuksen
johtaja, Jyväskylän mlk

Heinonen, Urpo
eläkeläinen, Turku

Haikara, Kalevi
kirjailija, Helsinki

Juntunen, Leena
pääsihteeri, Helsinki

Liittoneuvosto on liittokokouskaudella 1982—1985 kokoontunut 8 kertaa

— 16.—17. 10. 1982 liittoneuvoston kokous käsitteli hallitustilannetta ja antoi siitä lausuman. Edellisen lisäksi kokous antoi kannanoton tueksi ay-liikkeelle, kannanoton YK:n aseidenriisuntaviikon johdosta, SNTL:n 60-vuotiskannanoton. Kokous hyväksyi myös SKDL:n toimintasuunnitelman vuosiksi 1983—1985 sekä SKDL:n toiminnan suunnittelujärjestelmän.

— 22.—23. 1. 1983 liittoneuvosto käsitteli poliittista tilannetta, josta antoi lausuman. Muita kokouksessa käsiteltyjä asioita olivat energiapolitiikka, josta annettiin kannanotto. Liittoneuvosto lähetti työ-teemaa käsittelevän aineiston järjestökasittelyyn sekä käsitteli Lapin kansanedustajaehdokastilannetta. Liittoneuvosto hyväksyi SKDL:n talousarvion vuodelle 1983.

— 6.—7. 5. 1983 liittoneuvoston kokous käsitteli poliittista tilannetta ja antoi kokouksesta seuraavat lausumat ja kannanotot: poliittisen julkilausuman, kannanoton hallituspolitiikasta, kansainvälispoliittisen kannanoton sekä vaati solidaarisuutta Keski-Amerikan kansoille. Liittoneuvosto hyväksyi SKDL:n liittohallituksen vuosikertomuksen 1. 6.—31. 12. 1982 sekä SKDL:n eduskuntaryhmän toimintakertomuksen vuodesta 1982 sekä liiton toimintasuunnitelman 1983—1984 ja järjestöpoliittisen kannanoton. Liittoneuvosto päätti edelleen tukikamppailusta ylimääräisen jäsenmaksun keräämiseksi jäseniltä liiton taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Liittoneuvosto hyväksyi liiton tilinpäätöksen 1982.

— 29.—30. 10. 1983 liittoneuvosto käsitteli poliittista tilannetta ja antoi siitä lausumat kansainvälisestä tilanteesta, sisäpolitiikasta sekä kannanoton Grenadan tapahtumista. Kokous hyväksyi SKDL:n kunnallispoliittisen asiakirjan sekä liiton talousarvion vuodelle 1984 sekä lähetti kokouksen tervehdyksen Helsingin Kasarmintorille pystytetyille naisten rauhanleirille.

— 4.—5. 2. 1984 liittoneuvosto käsitteli kokouksessaan poliittista tilannetta ja antoi siitä julkilausuman. Muut kokouksessa annetut lausumat ja kannanotot olivat kannanotto E-liikkeestä, kunnallisvaaleista. Näiden lisäksi kokous käsitteli energiapolitiikkaa ja päätti antaa järjestöille lisäaikaa energiapolitiikan käsittelemiseksi. Samassa kokouksessa kuultiin informaatio SKDL:n järjestöillisestä tilasta.

— 5.—6. 5. 1984 liittoneuvosto käsitteli poliittista tilannetta, josta annettiin julkilausuma. Hyväksyttiin SKDL:n kannanotto energiapolitiikasta ja SKDL:n toimintasuunnitelma 1. 9. 1984 — 31. 8. 1985. Kokous antoi myöskin tukensa niille työntekijäryhmille, jotka olivat lakossa.

— 27.—28. 10. 1984 liittoneuvosto kokoontui arvioimaan kunnallisvaalituloksia ja antoi julkisuuteen lausuman arvioista kunnallisvaaleista sekä SKDL:n vaalitulokseen vaikuttaneista tekijöistä. Tämän lisäksi kokouksessa otettiin kantaa kartellien kieltämiseen. Kokouksessa vaihtui SKDL:n pääsihteeri. Jorma Hentilälle myönnettiin ero tehtävästään 31. 10. 1984 alkaen ja hän siirtyi 1. 11. 1984 alkaen Alkoholipolitiikka -lehden päätoimittajaksi. Uudeksi pääsihteeriksi liittoneuvosto valitsi teol.kand. liittohallituksen varajäsenen Reijo Käkelän 26. 11. 1984 alkaen. Päätoimittaja Jorma Hentilä nimettiin Reijo Käkelän tilalle liittohallituksen varajäseneksi samasta päivästä alkaen.

— 27. 10. 1984 pidettiin kansandemokraattisten keskusjärjestöjen päättävien elinten yhteinen juhlaistunto kansandemokraattisten järjestöjen 40-vuotisjuhlan merkeissä. Juhlaistuntoon Kulttuuritalolla osallistui SKDL:n liittoneuvosto ja liittohallitus, SDNL:n liittoneuvosto, SDNL:n keskushallitus ja SOL:n keskushallitus. Juhlaistunnon puheenjohtajana toimi SKDL:n liittoneuvoston puheenjohtaja Kalevi Kivistö, SKP:n puheenjohtaja Arvo Aalto, SDNL:n puheenjohtaja Inger Hirvelä, SDNL:n puheenjohtaja Harri Moisio sekä SOL:n puheenjohtaja Esko Väisänen.

— 13. 4. 1985 pidettiin tämän liittokokouskauden viimeinen liittoneu-

voston kokous. Kokous käsitteli liittokokoukseen tulevia asioita. Kokouksesta annettiin julkilausuma, mikä koski SKDL:n 14. liittokokouksen lähestymistä sekä kehoituksen osallistumisesta rauhanliikkeen suureen joukkotapahtumaan "Rauhan Finlandiaan". Kokouksen pääaiheena oli liittokokoukselle lähetettävä asiakirjaluonnos itsehallintopäätösehdoitukseksi. Luonnos päätettiin lähettää sellaisenaan liittoneuvoston käymä keskustelu tiedoksi liittäen piireille ja liittokokousedustajaryhmiin käsittelyyn.

SKDL:n liittohallitus

SKDL:n 13. liittokokouksessa liiton puheenjohtajaksi valittiin edelleen kansanedustaja Kalevi Kivistö ja varapuheenjohtajaksi kansanedustajat Ulla-Leena Alppi ja Aarne Saarinen. Pääsihteeriksi valittiin edelleen Jorma Hentilä.

Puheenjohtajien ja pääsihteerin lisäksi valittiin liittohallitukseen 20 varsinaista ja 8 varajäsentä:

Varsinaiset jäsenet:

Alenius, Ele
pankinjohtaja, Helsinki
Bonsdorff, Johan
päätoimittaja, Helsinki
Hirvelä, Inger
kansanedustaja, puheenjohtaja, Jämsä
Kajanoja, Jouko
puheenjohtaja, Helsinki
Knuth, Selim
agologi, Vantaa
Koskenniemi, Niilo
kansanedustaja, Kolari

Kyllönen, Toivo
ay-toimitsija, Helsinki

Laakso, Aino
ay-toimitsija, Porvoon mlk

Moisio, Harri
puheenjohtaja, opiskelija, Helsinki

Männistö, Lauha
kansanedustaja, Siilinjärvi

Nieminen, Hannu
puheenjohtaja, opiskelija, Helsinki

Niskanen, Helvi
toimitsija, Oulu

Puhakka, Pauli
kansanedustaja, Joensuu

Pursiainen, Terho
kansanedustaja, Kouvola

Rekonen, Heimo
apul.kunnanjohtaja, Ylöjärvi

Saarinen, Sauli
levyseppä, Turku

Saarnio, Pekka
julkaisupäällikkö, Helsinki

Sevon, Cay (ent. Kankaanpää)
toimitsija, Helsinki

Suomela, Kalevi
osastopäällikkö, Helsinki

Valli, Mikko
autonkuljettaja, Peipohja

Liittohallituksen varajäsenet:

Juva, Simo
apul.osastopäällikkö, Espoo

Käkelä, Reijo
erikoistutkija, Helsinki
Mäkelä, Kaarina
tutkimusapulainen, Turku
Räsänen, Leila
pääsihteeri, fil.kand. Helsinki
Salminen, Marja-Liisa
kansanedustaja, Espoo
Sneck, Heikki
toimitsija, Tampere
Sundgren, Tatjana
toimittaja, Helsinki
Valta, Martti
apul.kaup.sihiteeri, Hyvinkää

Liiton puheenjohtaja Kalevi Kivistö jätti kansanedustajan tehtävät 31. 12. 1984. Tasavallan Presidentti nimitti Kivistön 1. 1. 1985 alkaen Keski-Suomen läänin maaherraksi.

Pääsihteeri Jorma Hentilä siirtyi 1. 11. 1984 Alkon Alkoholipolitiikka-lehden päätoimittajaksi ja liiton uudeksi pääsihteeriksi liittoneuvosto valitsi 26. 11. 1984 alkaen erikoistutkija Reijo Käkelän. Jorma Hentilän liittoneuvosto nimesi 26. 11. 84 alkaen liittohallituksen varajäseneksi Käkelän tilalle.

Liittohallitus kokoontui v. 1982 kesä—joulukuussa 12 kertaa, v. 1983 aikana 19 kertaa, v. 1984 15 kertaa sekä v. 1985 tammi—toukokuussa 8 kertaa.

Liittohallitus on kokoustensa lisäksi pitänyt kaksiosaisen seminaarin 5. 10. 1983 ja 13. 10. 1983. Seminaarissa käsiteltiin teemaa ”Miksi näin on käynyt?” Seminaarissa käyttivät alustavat puheenvuorot varapuheenjohtaja Ulla-Leena Alppi, pääsihteeri Jorma Hentilä, puheenjohtaja Kalevi Kivistö, piirisihteeri Paul Rantanen, dosentti Pertti Suhonen, pääluottamusmies Heljä Tammisola ja kansanedustaja Seppo Toiviainen.

Liittohallituksen kokouksiin ja seminaariin ovat osallistuneet myöskin liittoneuvoston puheenjohtajat Kalevi Kilpi, Vappu Säilynoja ja Ensio

Laine, eduskuntaryhmän puheenjohtaja Veikko Saarto, eduskuntaryhmän tiedottaja, Kansan Uutisten ja Demokraattisen Lehdistöpalvelun tiedottajat sekä SKDL:n sihteeristön jäsenet.

Liittohallitusten kokousten sihteerinä tällä kaudella ovat toimineet SKDL:n toimistosihteerit Sirkka Kuivala ja Solveig Packalén.

Sihteeristö

Liiton sihteeristön tehtävänä on valmistella liittohallituksen kokoukset, toimeenpanna sen päätökset ja toteuttaa muut liittohallituksen ja liittoneuvoston antamat tehtävät. Sihteeristö myös ohjaa liiton toimiston ja sen eri sektoreiden työskentelyä, eri jaostojen, toimikuntien ja työryhmien toimintaa sekä hoitaa yhteydenpitoa piirijärjestöihin ja yhteisöjäseniin. Sihteeristö on työskennellyt pääsihteerin ja toiminnanjohtajan johdolla. Sihteeristö on kokoontunut vähintään kerran viikossa, poikkeuksena vain heinäkuu.

Sihteeristöön ovat kertomuskauden aikana kuuluneet Jorma Hentilä, pääsihteeri (30. 10. 1984 asti), Reijo Käkelä, pääsihteeri (26. 11. 1984 alkaen), Antero Hautaniemi, toiminnanjohtaja (30. 6. 1982 asti, vaalipäällikkö 1. 7. 1982—31. 12. 1984 sekä maatalouspol.sihiteeri 1. 1. 1985 lähtien), Aulis Ruuth, vt. toiminnanjohtaja (8. 8. 1982—31. 12. 1984, tehtävän vakinaisena hoitajana 1. 1. 1985 lähtien), Harri Hasko, suunnittelu-sihiteeri (virka vapauden päättymisen jälkeen 1. 12. 1982—31. 7. 1983), Sten Holmberg, ruotsalaissihiteeri; Antti Jäntti, osuustoimintasihteeri; Ilja Koskinen, paikallishallintoasiain sihteeri; Sirkka Kuivala, toimistosihiteeri (16. 11. 1982—22. 1. 1984), Reijo Lahdenperä, järjestösihteeri (8. 1. 1984 asti), Mauri Lehtovirta, kulttuurisihteeri (31. 3. 1984 asti), Pauliina Murto-Lehtinen, tiedotussihiteeri (31. 7. 1983 asti), Sinikka Mustakallio, osapäivätoiminen projektisihteeri (1. 9. 1982—31. 8. 1984), Leena Nurmikumpu, ammattiyhdistyssihiteeri (5. 11. 1984 alkaen), Solveig Packalén, toimistosihiteeri; Jorma Pikkarainen, projektisihteeri ja liiton tiedottaja (1. 9. 1984 alkaen), Juha Saarinen, tiedotussihiteeri 16. 8. 1982—31. 3. 1983), Ritva Savtschenko, ammattiyhdistyssihiteeri (7. 7. 1984 asti), Markku Tattari, osapäivätoiminen projektisihteeri (31. 8.

1982 asti), Paula Tolmunen, projektisihteeri (7. 8. 1982 asti), Matti Vesterinen, taloudenhoitaja; Raija Virtanen, toimistosihteeri (1. 2. 1984 alkaen).

Sihteeristön toimintaan ovat osallistuneet lisäksi SKDL:n Helsingin piirijärjestön piirisihteeri Reijo Kallinen kesäkuuhun 1984 asti sekä SKDL:n Uudenmaan piirijärjestön piirisihteeri Olavi Lipponen. Syksystä 1984 lähtien on sihteeristön työhön osallistunut Timo Ylönen KSL:stä, joka on mainittuna aikana alkanut hoitaa SKDL:n kulttuurisektorin asioita.

Jaostot, toimikunnat ja neuvottelukunnat

Liittohallituksen alaisuudessa ovat toimineet seuraavat jaostot, toimikunnat ja neuvottelukunnat: aluepoliittinen neuvottelukunta, aluepoliittinen toimikunta, kansainvälispoliittinen jaosto, kulttuurijaosto ja sen alaisina koulutuspoliittinen toimikunta, taidepoliittinen toimikunta, yleisradiopoliittinen toimikunta; maatalouspoliittinen jaosto, osuustoimintapoliittinen jaosto ja sen alaisina E-toimikunta, kuluttajapoliittinen toimikunta; paikallishallintoasiain jaosto, sosiaalipoliittinen jaosto ja sen alaisina sosiaalihuoltotoimikunta, sosiaalivakuutustoimikunta, terveydenhuoltotoimikunta; talousjaosto, uskontopoliittinen jaosto, teollisuuspoliittinen toimikunta, valtiosääntötoimikunta, valtionyhtiöt-toimikunta, ympäristötoimikunta. Ruotsinkielisten toimintaa on organisoinut Landsstyrelse ja lisäksi Sosialistien valtakunnallista toimintaa on ohjannut Sosialistien oma organisaatio Sosialistien valtuuskunta ja Sosialistien toimikunta.

Jaostojen, toimikuntien, neuvottelukuntien ja erilaisten työryhmien työtä on selvästi haitannut toimiston työntekijöiden väheneminen toimintakauden aikana. Kaikille liittohallituksen apuelimille ei ole ollut mahdollista järjestää omaa sihteeriä, vaan asioita on jouduttu hoitamaan otona ja kaikissa tapauksissa se ei riitä.

SKDL:n yhteisöjäsenet

SKDL:n yhteisöjäseninä ovat Suomen Kommunistinen Puolue rp., Suomen Naisten Demokraattinen Liitto ry., Suomen Demokraattinen

Nuorisoliitto ja Sosialistinen Opiskelijaliitto ry.

SKDL:n Sosialistit ovat kertomuskautena tehostaneet omaa valtakunnallista ja piiritason toimintaansa. Valtakunnallista työtä järjestää ja johtaa Sosialistien valtuuskunta ja toimikunta ja piirijärjestöihin on perustettu SKDL:n Sosialistien alueyhdistykset. Tämän lisäksi Sosialistit pitävät joka toinen vuosi valtakunnallisen edustajakokouksensa.

Yhteisöjäsenien ja SKDL:n omien yhdistysten yhteenlaskettu henkilömäärä on noin 112 500. Yhteisöjäsenien ja SKDL:n omien yhdistysten, perusjärjestöjen kokonaismäärä on noin 4350.

Läheisessä yhteistyössä SKDL:n kanssa on toiminut arvokasta varhaisnuorisotyötä tekevä Suomen Demokratian Pioneerien Liitto ry.

SKDL eri järjestöissä

SKDL on seuraavien kansalaisjärjestöjen jäsen: Demokraattisten Kustantajain Liitto, Folkets Bildningsförbund, Kansan Sivistystyön Liitto, Kansan Radioliitto, Kansandemokraattinen Raittiusliitto, Kansan Talojen Liitto, Kulttuurityön Keskus, Suomen Rauhanpuolustajat, Suomi—Chile-seura, Suomi—Vietnam-seura, Työväen Lomakeskusliitto.

ARVIOTA SKDL:N JÄRJESTÖPOLIITTISESTA TILASTA

SKDL:oa on edelleen kehitetty aikaisempien päätösten ja asiakirjojen pohjalta laajana yhteistoimintajärjestönä. Erityisen tärkeää on ollut tasavertaisten ja luottamuksellisten suhteiden jatkuva kehittäminen liitossa toimivien kommunistien, sosialistien ja muiden edistyksellisten ryhmien välillä. Sosialistien tiiviimpi järjestäytyminen on tuonut oman panoksensa kertomuskautena eri suuntausten väliseen yhteistyöhön. Yhteisöjäsenien ja SKDL:ssä toimivien muiden tahojen kanssa on suunniteltu ja järjestetty erilaista toimintaa yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Tällaisia konkreettisia toiminnallisia yhteistyökohteita ovat olleet mm. osuus-

kauppa-, eduskunta- ja kunnallisvaalit sekä kansandemokraattisen liikkeen 40-vuotisjuhlat.

SKDL:n oman organisaation puitteissa on päähuomio asetettu henkilöstön kouluttamiseen ja piirijärjestöjen sekä yhdistysten voiman lisäämiseen. Henkilöstökoulutuksessa on päästy siihen, että piirisihteerien ammatillinen koulutus on saatu säännölliseksi ja järjestelmälliseksi ja koulutuksen piirissä ovat lähes kaikki piirisihteerit. Tämän koulutustoiminnan myönteiset tulokset ovat alkaneet näkyä kertomuskautena erityisesti piirijärjestöjen toiminnan tehostuneena suunnitelmallisuutena, entistä parempana seurantana ja tulosten arviointina, jonka pohjalta on aina lähdetty kehittämään edelleen seuraavien suunnittelujaksojen toimintaa. Sen sijaan liiton työntekijöiden koulutuksessa on tapahtunut selvä pysähdys. Niin ikään yhdistystoiminnan kurssit, kehittäminen on pysähtynyt. Tämä johtuu pääsääntöisesti työvoiman vähentämisen kautta syntyneistä syistä. Kertomuskaudella on saatettu loppuun SKDL:n jäsen- ja järjestörekisterin vienti ATK:lle ja tältä kaudelta on myös saatavissa jo ensimmäiset selvät ja tarkat tilastolliset ja muut tiedot, mitä uusi rekisteri voi tulostaa.

SKDL:oon on edelleen perustettu jonkin verran uusia yhdistyksiä pääsääntöisesti asuma-alueille ja toisaalta ns. kuihtuvilla paikkakunnilla on myös tehty päätöksiä järjestöjen toiminnan lakkauttamisesta ja keskittämistä suurempiin alueellisiin yksiköihin. 2. 1. 1985 SKDL:n järjestörekisterissä oli 210 kunnallisjärjestöä ja 1179 yhdistystä. Lukumääräisesti ottaen järjestöt kattavat jokseenkin koko maan, ainoastaan kannatuksen kannalta heikoimmat alueet ovat ilman SKDL:n toimivaa järjestöä. Muilta osin tilanne on vähintäinkin tyydyttävä. Yhdistysten ja kunnallisjärjestöjen isommat ongelmat liittyvät toiminnallisuuteen, missä ilmenee suuria eroavaisuuksia. Meillä on lukuisa joukko perusjärjestöjä, joiden toiminta on viime vuosina kaikista vaikeuksista huolimatta ollut ja on edelleenkin aktiivista, näkyvää ja vilkasta, uusia jäseniä on kyetty hankkimaan, suorittamaan lehtien tilaushankintaa jne. Mutta toisaalta on myöskin joukko perusjärjestöjä, jotka eivät ole löytäneet sellaista näköalaa, mikä heijastuisi voimakkaana, näkyvänä ja aktiivisena toimintana. Uusien perusjärjestöjen perustamiseen on suhtauduttu myönteisesti, joskin aina on kehoitettu käyttämään tarkkaa harkintaa, onko aiottu yhdistys todellakin tarvetta vastaava. Lisäksi on hyvin aktii-

visesti tuettu niitä toimenpiteitä, joilla pienempiä ja heikompia yhdistyksiä yhdistetään isommaksi ja laajempia alueita kattavaksi.

Kansandemokraattisen liikkeen solidaarisuustili on osoittautunut hyvin tärkeäksi konkreettisen tuen hankinnan välineeksi sekä myöskin solidaarisuustyöhön liittyvän poliittisen ja valistuksellisen toiminnan suorittajaksi. Solidaarisuustilin toiminta taloudellisesti on ollut melko hyvää ja tilin hallinnossa on todettu, että suhteellisen vähin, mutta tarkkaan harkituin toimenpitein tilin tuottoa kyetään voimakkaasti lisäämään. Tämä toiminta käynnistettiin vuoden 1984 lopulla. Solidaarisuustilin toiminnan pääkohteina ovat olleet Nicaragua ja El Salvador.

SKDL:n jäsen- ja järjestörekisterin siirto ATK:lle on suoritettu loppuun kertomuskauden aikana. Toimintakertomuksessa on yhteensä viisi liitetaulukkoa, jotka antavat seikkaperäisen selvityksen SKDL:n jäsenistöstä. Taulukon tiedoista voisi erityisesti mainita seuraavat huomiot: piirikohtaiset erot ovat erittäin suuret, SKDL:n jäsenistö on hyvin miesvaltaista, jäsenistön keski-ikä oli odotettua alhaisempi, jäsenmaksunsa maksaneiden määrä on ollut tyydyttävä. Jäsenten ikäjakauma osoittaa, että SKDL on erityisesti työikäisten järjestö. Jäsenistön sosioekonominen asema näyttää, että SKDL edelleen on työntekijöiden poliittinen järjestö, joskin toimihenkilöryhmien osuus on selvästi kasvanut. Ns. päälekkäisjäsenyys muiden kansandemokraattisten järjestöjen kanssa on odotettua pienempää. 1985 alusta lähtien kaikki SKDL:n piirijärjestöt ovat jäsenmaksujen postiperinnässä. Postiperinnän avulla on päästy aikaisempaa parempaan jäsenmaksujen tuottoon ja jäsenmaksujen maksuprosentti on myös noussut postikantoon siirtymisen jälkeen. Tämä osoitti aiheettomiksi lukuisat huolestumiset ennen postikantoon siirtymistä. Tämä on osoittanut myöskin sen, että nykyaikana ei klassinen jäsenmaksujenkantajajärjestelmä enää vastaa ajan vaatimuksia. ATK-rekisterin suurin ongelma on se, että osa jäsenistä ei toimita muutostietoja järjestöilleen muuttaessaan esimerkiksi asuinpaikkakuntaa. 1985 alussa oli ns. X-rekisterissä noin 300 jäsentä. He ovat sellaisia tovereita, jotka ovat muuttaneet, joiden uutta osoitetta ei ole järjestöjen tiedossa ja joiden osoitteenmuutosilmoitus on postissa vanhentunut. Näin ollen heidän postinsa palautetaan automaattisesti. X-rekisterin pienentäminen tulee olemaan ATK-rekisterin kehittämisen seuraava merkittävämpi vaihe.

Työvoimapula on edelleen lähes kaikkien SKDL:n toimintojen eräs

pahimmista ongelmista. Mm. järjestöllisen työn kehittäminen on vaikeutunut huomattavasti sen jälkeen, kun tästä sektorista vastaavien työntekijöiden määrää on vähennetty. Ongelmaa pahentaa vielä se, että tilanne piirijärjestöissä on niin ikään ongelmallinen.

SKDL:n piirijärjestöt

Liiton yhteydessä toimii tällä hetkellä 16 piirijärjestöä. Kertomuskautena piirijärjestöjen määrä väheni yhdellä, kun vuonna 1984 aikana Kokolan ja Vaasan piirijärjestöt päättivät yhtäpitävin päätöksin yhdistää voimansa ja muodostaa yhden Vaasan piirijärjestön, joka kattaa koko Vaasan läänin ja vaalipiirin. Tätä piiriratkaisua tuettiin myös liiton toimesta. Piirijärjestöjen toiminta on ollut hyvin vaikeaa ennen kaikkea taloudellisista syistä johtuen. Todettakoon, että 1985 alussa kahdessa piirijärjestössä ei ollut ollenkaan piirisihteeriä. Lisäksi kertomuskauden aikana kolmessa muussa piirisihteeriä haettiin pitkään. Ajalle tyypillistä on, että piirisihteereiksi ei ole kovinkaan suurta halukkuutta hakeutua. Useatkaan lehti-ilmoitukset eivät tuota kovinkaan suurta hakijajoukkoa. Lisäksi vain seitsemässä piirijärjestössä on piirisihteerin lisäksi toimistonhoitaja tai sitten joku muu työntekijä. Lopussa piirejä piirisihteeri yksin joutuu vastaamaan kaikista tehtävistä. Tilannetta on pahentanut se, että liiton mahdollisuudet tukea piirijärjestöjen toimintaa taloudellisesti ovat kertomuskaudella heikentyneet.

Myönteisenä puolena voidaan todeta, että piirisihteereiden koulutuksen lisäksi myös piiritoimikuntien kurssitoiminta on selvästi kohentanut piirijärjestöjen laajemman johdon osallistumista piirin työhön. Piirijärjestöjen toiminnassa on selvästi tapahtunut parantumista työn suunnittelun, työnjaon, tehtävien toteutuksen ja seurannan osalta.

SKDL:n kunnallisjärjestöt

SKDL:n järjestörekisterissä oli 2. 1. 1985 210 kunnallisjärjestöä. Eräitä kunnallisjärjestöjä on vielä viemättä ATK:lle, mutta pääsääntöisesti kaikki toimivat ovat jo uudessa järjestörekisterissä.

Kunnallisjärjestöjen toiminnan merkitys nimenomaan kunnallispoliittisen työn ohjauksessa on erittäin suuri ja keskeinen. Kunnallisjärjestö-

hän kokoaa yhteen SKDL:n yhdistykset ja yhteisöjäsenien perusjärjestöt oman kuntansa alueella. Erityisesti kunnallispolitiikkaan ja luottamushenkilötoimintaan liittyvä koulutus on noussut kunnallisjärjestöjen tärkeimmäksi toimialaksi.

SKDL:n yhdistykset ja jäsenistö

SKDL:n yhdistyksiä oli 2. 1. 1985 koko maan alueella 1179. Joitakin yhdistyksiä on vielä ATK-rekisterin ulkopuolella, mutta jo jonkin aikaa on kaikissa tilastoissa ja muussa vastaavassa menetelty siten, että selviytyksiin huomioidaan vain ATK-rekisteristä löytyvät. Kokonaisjäsenmäärä 2. 1. 1985 oli 35 887 jäsentä. Tarkemmat tiedot löytyvät alla olevista taulukoista.

SKDL:n yhdistyksistä toimii kaupungeissa 507, maaseudulla 612, ammattiala- ja työpaikkayhdistyksiä on 60.

SKDL:oon on liittynyt kertomuskauden aikana 3251 jäsentä. Tämä jakautuu siten, että vuoden 1982 aikana uusia jäseniä liittyi 1116, vuonna 1983 1032, vuonna 1984 1103 jäsentä. Ajalla 15. 8.—31. 10. 1984 järjestettiin jäsenhankintakampanja, jonka kuluessa hankittiin 336 uutta jäsentä. Kampanjan parhaat piirijärjestöt olivat Pohjois-Häme, Uusimaa ja Oulu.

Jäsenet piireittäin 2. 1. 85

Prj.	Jäsm.	Naisia	Miehiä	Suomi	Ruotsi	Muu	Keski-ikä	Maksaneita %
E-Häme	2262	682	1580	2260	1	1	48,7	71,8
E-Saimaa	274	93	181	274			55,6	60,8
Helsinki	1750	722	1028	1620	126	4	46,9	73,6
Joensuu	729	214	515	729			48,7	69,9
Kainuu	1506	506	999	1506			49,8	57,4
K-Suomi	2040	591	1449	2039	1		47,7	60,0
Kuopio	2332	681	1651	2332			48,6	68,5
Kymi	459	113	346	459			52,6	63,5
Lappi	3205	1156	2049	3194	6	5	46,9	58,7
Mikkeli	655	181	474	655			49,9	68,1
Oulu	4001	1277	2724	4000	1		47,9	69,3
P-Häme	3335	1153	2182	3333	2		47,8	71,4
Satakunta	4589	1566	3023	4587	1	1	49,2	98,7
Uusimaa	3197	1130	2067	3013	178	6	47,9	75,2
Vaasa	2497	733	1764	2148	349		49,7	67,5
V-Suomi	3056	990	2066	2978	78		48,6	75,1
Koko maa	35887	11788	24098	35127	743	17	48,4	68,3
		33 %	67 %					

SKDL:n yhdistykset ja kunnallisjärjestöt 2. 1. 85

Prj.	KJ	Yhd.	Yht.
E-Häme	19	64	83
E-Saimaa	2	16	18
Helsinki	—	58	58
Joensuu	8	39	47
Kainuu	10	59	69
K-Suomi	16	61	77
Kuopio	23	95	118
Kymi	6	24	30
Lappi	19	96	115
Mikkeli	7	32	39
Oulu	25	91	116
P-Häme	14	125	139
Satakunta	14	112	126
Uusimaa	20	114	134
Vaasa	17	94	111
V-Suomi	10	99	109
Koko maa	210	1179	1389

Jäsenten ikäjakauma 2. 1. 85

	%
Alle 20 v.	0,17
20—29 v.	7,88
30—39 v.	24,93
40—49 v.	21,66
50—59 v.	21,29
60—69 v.	14,75
Yli 70 v.	9,32

Jäsenistön sosioekonominen asema 2. 1. 85

		%		% -83
Jäseniä yht.				
Jäseniä yht.	35887	100,0		
Työnantajia	4	0,01		0,01
Maanviljelijöitä				
Yksityisyrittäjiä	1309	3,6		3,6
Ylempiä toimih.	1857	5,1		
Alempia toimih.	3778	10,5	17,6	17,5
Opisk./koulul	664	1,9		
Työntekijöitä	18152	50,5		50,1
Eläkeläisiä	7629	21,2		21,7
Muita (ei tietoa)	2494	7,0		

Muiden järjestöjen jäsenyys 2. 1. 85

	%
Jäseniä yht. 35887	100,0
SKP	21,9
SNDL	8,3
SDNL	8,9
SOL	0,6
SDPL	3,8
TUL	28,2
E-liike	47,2
SNS	34,8
Eläkel.	8,9
Ei muita järj.	33,3

OPINTO- JA KOULUTUSTOIMINTA

Opinto- ja koulutustoiminnassa ei ole oleellisia muutoksia tapahtunut toimintakauden 1982—85 aikana verrattuna edelliseen liittokokouskau-

teen. Määrällisesti mitattuna on SKDL:n järjestöjen KSL:n kautta pidettyjen kurssien ja opintokerhojen määrä hieman laskenut. Kuluneella kaudella pidettiin 370 kurssia (edellisellä 485). Opintokerhoja toimi yhteensä 1460 (1495). Kurssit ovat olleet pääsääntöisesti viikonloppukurseja lyhytkurssien määrän vähennyttä. Toisaalta piiri- ja kunnallisjärjestöjen lisäksi yhä enemmän yhdistykset ovat ottaneet kurssit koulutusmuodokseen. Piirien työntekijöiden koulutusta on voimaperäisesti kehitetty. Myönteistä on ollut sellaisen käytännön yleistymisen, että uudet piiritoimikunnat aloittavat toimintansa ns. perehtymiskursseilla.

Kaikessa opinto- ja koulutustoiminnassa on työskennelty tiiviissä yhteistyössä KSL:n ja FBF:n kanssa. Yhteistyö on sujunut erinomaisesti. Myös Sirola-opiston kanssa on keskusteltu erityisesti oppilashankinnan parantamisesta, mutta tällä saralla on vielä paljon työtä.

Tilasto, kurssit/opintok.

vuosi	KSL	FBF
1982	137/545	7/15
1983	122/405	5/10
1984	111/510	6/17

JÄRJESTÖTALOUS

Kertomuskaudella on talous kyetty pitämään tasapainossa. Kauden aikana on keskustoimisto muuttanut liiton hallintaan hankittuihin toimitiloihin, jonka mahdollisti aiemmin säästetyt varat ja tiukka taloudenhoito. Puoluetuesta SKDL:n järjestölinjan markkamääräinen osuus las-ki vuoden 1983 eduskuntavaalien tuloksen pohjalta keskimäärin vuositasolla 1 050 000 markkaa. Tämä summa on katettu keskustoimiston saane-ruksilla, jäsenistön tuella ja lisääntyneellä omatoimisella varainhankinnalla. Kansandemokraattisen liikkeen kokonaisvaltaisen järjestötalouden pohdinnan yhteydessä on myös käyty keskustelua SKDL:n järjestölinjan puoluetukiosuuden tarkistamisesta. Kirjanpito osoittaa omatoi-

misen varainhankinnan tuottaneen kertomuskaudella seuraavasti: v. 1982 517 869,—, v. 1983 745 845,— ja v. 1984 1 278 130,—. SKDL:n keskustoimistossa oli 31. 12. 1984 14 työntekijää, jolloin kertomuskaudella on työntekijöiden määrä vähentynyt viidellä.

Kertomuskauden tuloslaskelmat päättyvät tulokseen v. 1982 + 34 511,79, v. 1983 — 596 162,18 ja v. 1984 + 5 795,33. Vuoden 1983 tulosta rasittaa SKDL:n vastuuksi siirretty Kansan Uutisten miljoonan markan laina. Vuoden 1984 tuloksesta on tehty 260 000,— liittokokouskuluvaraus.

Liiton pitkäaikaiset lainat olivat kertomuskauden lopulla 1 874 980,— (Toimitilalainaa 1 125 000,— ja Kansan Uutisten vastuuvalkaa 749 980,—.)

Liiton ja piirijärjestöjen kirjanpidot on hoidettu keskitetysti ATK-järjestelmässä Kansan Keskus-Kassassa.

Jäsenrekisterin vienti ATK:lle on loppuunsaorittettu ja siirretty kaikkien piirijärjestöjen alueella postisiirron kautta tapahtuvaan jäsenmaksukantoon. Tämä on lisännyt jäsenmaksutuottoja niin piirien ja perusjärjestöjen kuin keskusliitonkin osalta. Jäsenmaksunsa maksoi v. 1983 75,7 % ja v. 1984 68,5 %.

Piirijärjestöjen taloudellinen tila on vaikea. Piirijärjestöjen puoluetukisuus on kertomuskaudella ollut miljoona markkaa vuosi. Joissakin piirijärjestöissä on työntekijöitä tilapäisesti pakkolomautettu ja kolmessa ei ollut kertomuskauden lopulla palkallista piirisihteeriä. Piirijärjestöissä oli kertomuskauden lopulla yhteensä 20 työntekijää, joten piirijärjestöistä oli kertomuskaudella vähentynyt kahdenkymmenen työntekijää.

TOIMINTA JOUKKOJÄRJESTÖISSÄ

SKDL:n jäsenet toimivat perinteisesti useissa työväenliikkeen eri joukkorjärjestöissä: ay-liikkeessä, osuustoimintaliikkeessä, TUL:ssa sekä erilaisissa kansalaisjärjestöissä ja ystävyyssseuroissa. Tässä toiminnassaan SKDL:n jäsenet noudattavat asianomaisten järjestöjen periaatteita ja sääntöjä ja pyrkivät edistämään näiden järjestöjen toimintaa ja tavoitteita.

Toimihenkilötyö

SKDL:ssä toimii ammattiyhdistys sihteeri, jonka tehtävänä on ylläpitää ja luoda yhteyksiä toimihenkilöpuolen kansandemokraatteihin ja niiden edistykseellisiin jäseniin. Tämä työ kohdistuu lähinnä TVK:n, Akaavan ja STTK:n jäsenistöön. Toiminnan kehittämiseksi ja tehostamiseksi sekä jäsenistön yhteistoiminnan parantamiseksi useissa ammattiliitoissa ja niiden alaisuudessa toimivat kansandemokraattiset ryhmät. Näiden ryhmien kanssa on järjestetty kokouksia, seminaareja ja erilaisia koulutustilaisuuksia ja kursseja, joiden aikana on käsitelty työhön, työympäristöön ja naisten asemaan liittyviä aiheita. Työaikaseminaareja on pidetty ja niissä on annettu kannanottoja työajan lyhentämisestä. Toimintaan ovat kuuluneet kesäseminaarit, joiden ohjelma on suunniteltu koko perheelle. Seminaareissa on käsitelty yhteiskunnallisiin kysymyksiin liittyviä aiheita.

SKDL:n piiritasolla on toimihenkilötyössä päästy muutamissa piireissä hyvään alkuun, mutta joidenkin piirien osalta toimihenkilötyön aikaansaaminen ja työn tehostaminen ovat lähiajan tavoitteita. Niissä piireissä, joihin on perustettu toimihenkilöjaosto, ammattiliittojen vaalityö on ollut helppoa ja tulokset hyviä.

Työväen Urheiluliitto vuosina 1983—85

Tärkein toimintatapahtuma vuonna 1983 oli TUL:n liittokokous. Eri-tyistä merkitystä tälle kokoukselle antoi neljä vuotta aikaisemmin tapahtuneen TUK:n sulautumisen aiheuttamien sekä urheilullisten että poliittisten vaikutusten arvioiminen. Työväen urheilujärjestöjen yhdistymisen myötä TUL:n urheilullinen panos sekä monipuolistui että vahvistui. Niinikään voitiin todeta, että TUL:n asema maamme liikuntapoliittisessa kentässä oli selvästi lujittunut.

Yhdentyminen ei liioin näyttänyt oleellisesti vaikuttaneen liiton sisäisiin voimasuhteisiin. Päätävien elinten keskinäisissä voimasuhteissa ei tapahtunut muutoksia. Sen sijaan liiton johdon kansandemokraattisessa ryhmässä tapahtui merkittävä nuorennusleikkaus.

TUL:n mahtavaksi voima-äyrytyksi muodostui vuonna 1984 liiton 65-vuo-

tiskauden merkeissä vietetty "TUL 84-kisat" Tampereella. Monipuolisen liikuntatapahtumana se oli eräs kaikkein suurimmista joukkotapahtumista, joita TUL on järjestänyt. Toisena merkittävänä tapahtumana on mainittava Suomen Työläisurheilun historian II osan valmistuminen vuonna 1984. Ensimmäinen osa valmistui pari vuotta aikaisemmin. TUL:n tapahtumien monenkirjavaista taustaa kirjailija, dosentti Seppo Hentilä valoittaa ansiokkaalla tavalla maamme sisäpolitiikan ja työväenliikkeen osapuolten keskinäisten suhteiden näkökulmasta katsellen. Teos on mitä erinomaisin maamme työväenliikettä selvittävä oppikirja.

Maan suurimpana työläisurheilujärjestönä TUL omaa erinomaiset edellytykset liikuntapolitiittisen sarkansa hoitamiseen. Perusedellytyksenä kuitenkin on sisäisen yhtenäisyyden säilyminen ja lujittuminen. Valitettavasti kuluvana vuonna on ilmennyt eräitä merkkejä kansandemokraattien aseman kaventamiseksi. Toisaalta on todettava, että tänä vuonna pidetyt piirikokoukset eivät tuoneet muutoksia aikaisempaan liiton sisäpolitiittiseen asetelmaan. Lähestyvää vuonna 1987 pidettävää liittokokousta ajatellen kansandemokraattien on syytä olla valppaina, jotta TUL voitaisiin säilyttää mallikkaana yhteistyöjärjestönä.

Työväen Kuntoliitto

Työväen Kuntoliiton 10-vuotinen toiminta täyttyi vuoden 1983 lopulla. Näissä merkeissä on liitossa tavallista huolellisemmin arvioitu mennyttä toimintaa ja yhdessä jäsenjärjestöjen kanssa pyritty kehittämään entistään tasokkaampaa ja monipuolisempaa kuntoliikunnan palvelutoimintaa.

Liiton jäsenjärjestöinä ovat Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö, Työväen Urheiluliitto, Koulutoiminnan Keskusliitto, Kansan Raittiusliitto, Sosialidemokraattinen Rahtiusliitto, Eläkeläiset ja Eläkkeensaajien Keskusliitto.

Keskeisinä toimialoina on edelleenkin vapaa-aika- ja työliikuntapalvelujen tuottaminen ja niitä tukeva virike- ja tiedotustoiminta.

Vapaa-ajan liikunnassa on keskiössä ollut koulutus- ja kuntolomatoiminta, jo perinteelliset Pilkiten Kunta, Ay-keilailukampanjat ja perinteellinen syksyisin järjestettävä Työväen Kuntoviikko. Koko liiton näky-

vin toiminta on kuitenkin tapahtunut v. 1980 TUL:n ja SAK:n kanssa toteutettu Tervettä menoa -toiminta, joka päätettiin juhlavasti viime vuoden kesäkuussa TUL 84 kisoissa Tampereella. Työväen Kuntoliitto oli mm. näiden kisojen koko maata kiertäneen pyöräilyviestin ja laajojen kuntotapahtumien toteuttaja.

Työliikunnan keskiössä on ollut taukoliikuntaohjaajien kouluttaminen, viriketointinta ja taukoliikunnan toteuttaminen ennenkaikkea SAK:n ammattiliittojen ja työpaikkojen kanssa. Yhä enemmän työliikuntaan liittyvää toimintaa on myös toteutettu kuntien, työväenjärjestöjen ja erilaisten yhteisöjen pyynnöstä. Merkittävin, hyvin julkisuuttakin saanut tapahtumasarja oli yhteistyössä Metsähallituksen kanssa toteutettu metsureiden taukoliikuntaprojekti.

Työväen Kuntoliitossa on 16 vakinaista työntekijää.

Työväen yhteisenä liikuntajärjestönä toiminta on kehittynyt myönteisesti.

Toiminta rauhan ja kansainvälisen solidaarisuuden puolesta

SKDL ja sen jäsenet ovat toimineet aktiivisesti ystävyysseuroissa ja rauhan järjestöissä kansojen ja valtioiden välisen ystävyyden ja yhteistoiminnan edistämiseksi sekä rauhan turvaamiseksi. Erityisen aktiivisesti jäsenistö on osallistunut Suomi-Neuvostoliitto-Seuran toimintaan. SKDL:n jäsenistä 34,8 % on myös SNS:n jäseniä. Omassa toiminnassaan SKDL on aktiivisesti tukenut ystävyysseurojen ja rauhanjärjestöjen toimintaa sekä tavoitteita. Erityistä painoa on pantu siihen, että niiden työhön osallistuisivat mahdollisimman laajat kansalaispiirit.

Kansandemokraattisen liikkeen solidaarisuustili

Syksyllä 1981 kansandemokraattisen liikkeen solidaarisuustilin kautta käynnistetty keräystoiminta on jatkunut vakaana. Toiminnassa ovat mukana kaikki kansandemokraattiset järjestölinjat. Tilin hallintokunnan

ovat muodostaneet SKDL:n, sen yhteisöjäsenien sekä Suomen Demokration Pioneerien Liiton nimeämät edustajat. Käytännön tehtävistä ovat vastanneet hallintokunnan jäsenet, jotka hoitavat asiaa omien toimiensa ohella. Tämä on osoittautunut myös ongelmaksi, sillä solidaarisuustoiminta aiheuttaa runsaasti aikaavievää käytännön työtä.

Pääosa varoista on tullut vakituisesti mukana olevilta prosenttiliikkeen jäseniltä, järjestöjen lahjoituksista ja yksityisiltä henkilöiltä. Lisäksi on saatu ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyömäärärahoista avustusta.

Avustuskohteina ovat olleet el Salvadorin vapautetut alueet, joissa vastaanottajana toimii FMLN-FDR. Apu on kohdennettu terveyst- ja elintarvikehuoltoon sekä kouluolojen kehittämiseen. Toinen pääkohde on ollut Nicaraguan lukutaitokampanjan jatko-osan sekä koululaitoksen kehittäminen. Avustukset, sanomalehtipaperia ja koulutarvikkeita, on vastaanottanut Augusto Cesar Sandino -säätiö. Lisäksi on varattu keräystä 20 % äkillisiin kriisikohteisiin.

Vuoden 1985 alussa työnsä aloittanut uusi hallintokunta on todennut, että varojen kerääminen on ollut hyvin vakaata. Niinpä se on päättänyt, että lähiajan merkittävimmät tehtävät ovat uusien jäsenien hankkiminen prosenttiliikkeeseen, varainkeräyksen rinnalla suoritettavan poliittisen ja valistuksellisen työn kehittäminen sekä solidaarisuustilin hallinnon parantaminen.

TOIMINTA RUOTSINKIELISEN VÄESTÖN KESKUUDESSA

SKDL:n ruotsinkielisten toiminta perustuu liiton sääntöihin ja ohjelmaan sekä noudattaa niitä sääntöjä, jotka SKDL:n liittoneuvostossa päätettiin v. 1979 SKDL:n ruotsinkielisen toiminnan uudelleenjärjestelyn yhteydessä. Ruotsinkielisten oma organisaatio — edustajakokous (Landsmöte) ja hallitus (Landsstyrelsen) — voivat vapaasti toimia ja antaa lausuntoja kysymyksissä, jotka ensisijaisesti koskevat ruotsinkielistä väestöä edellyttäen, että noudatetaan liiton linjaa. Ruotsinkielinen toiminta on tilivelvollinen liittohallitukselle.

Edustajakokouksen (LM) tehtävä on laatia suuntaviivat ruotsinkieliselle toiminnalle ja nimetä hallitus (LS), joka hoitaa käytännön toiminnan ja käsittelee asiat ja tekee päätökset edustajakokousten välillä. Liittokokouskaudella 1982—1985 on ruotsinkielisellä puolella toiminut kaksi hallitusta (LS), koska edustajakokousten väli on kaksi vuotta. Vuosina 1981—1983 hallituksen puheenjohtajana oli Bo-Axel Gustafsson ja varapuheenjohtajana Ilkka-Christian Björklund. Jäseninä olivat Christer Eriksson, Cay Kankaanpää, Kate Suominen, Roger Svanfors, Kurt Tuominen ja Egil Wenman sekä jäsenjärjestöjen edustajina Pia Keränen (SKP), Gunda Öhman (SNDL), Anneli Fredlund (SDNL) ja Kjell Sevón (SOL).

Hallituksen puheenjohtajaksi on 13. 11. 1983 valittu Jan-Otto Andersson, varapuheenjohtajaksi Kurt Tuominen ja Nils Torvalds sekä jäseniksi Margareta Lundberg, Arne Granlund, Kate Suominen, Jörgen Forsström, Martin Gripenberg, Arne Granlund, Kate Suominen, Jörgen Forsström, Martin Gripenberg ja Bo Gustafsson (SKP), Ingegerd Asplund (SDNL), Katri Heberg (SNDL) ja Kjell Sevón (SOL).

Kolmanteen edustajakokouksen (LM), joka pidettiin Karjalohjalla 12.—13. 11. 1983, osallistui 61 edustajaa 31 yhdistyksestä, 4 keskusjärjestöistä ja 6 piirijärjestöistä. Kokoukselle oli jätetty 19 aloitetta, joista suurin osa käsiteli lehtikysymystä. Joissakin aloitteissa otettiin esille ruotsinkielinen ohjelmatarjonta TV:ssä, rauhantien järjestökysymyksiä sekä sosiaalipalvelujen alueella palvelun saaminen ruotsinkielellä. Viime edustajakokouksen keskustelu pyöri enimmäkseen sen kysymyksen ympärillä — olisiko SKDL:n ruotsinkielinen lehti Folkidningen Ny Tid yhdistettävä Tiedonantajayhdistyksen julkaisemaan työväenlehteen Enhet. Edustajakokous ei käsitellyt varsinaista toimintaa, vaikka motivaatiokriisi järjestötoiminnassa on vakava.

Erityisiä suomenruotsinkielisiä koskevista asioista on käsitelty mm. radio- ja TV-kysymyksiä, suomenruotsinkielisten rauhankonferensseja, Folktinget-asioita, Pohjanmaan korkeakoulukysymystä, Folkidningen Ny Tid -lehteä sekä lounais-Suomessa tehtyjä työntekijäsupistuksia terästeollisuudessa. Tämän lisäksi on ollut esillä sellaisia kysymyksiä kuten VALTAVA, lakkotapahtumat, väliportaanhallinto ja vaalit.

Folktidningen Ny Tid

Uutiskynnyks on ollut korkealla suomenruotsinkielisessä lehdistössä ja ruotsinkielisten hallitus (LS) on ollut täysin riippuvainen Folktidningen Ny Tid -lehdessä, jossa sen lausunnot, kannanotot ja päätökset on julkaistu. 70-luvun lopulla kertyi lehdelle velkoja, jotka olivat vähällä kaataa sen taloudellisiin vaikeuksiin v. 1983. Henkilöstön saneeraukset ja pakkolomat olivat välttämättömiä ja taloudellinen tilanne on nyt vakautunut.

FNT-lehteä on julkaistu kerran viikossa keskimäärin 16-sivuisena. V. 1983 aikana ja vuonna 1984 lehden suurempi koko ohensi lehden 12-sivuisiksi. Toimittajavakanssia Vaasassa, jossa taitto tehdään, on ollut vaikea saada miehitettyä ja toimitus on tutkinut mahdollisuuksia jotta koko tuotantovaihe muutettaisiin pääkaupunkiseudulle. Tätä lehden toimittamiseen liittyvää ongelmaa ei ole kuitenkaan kuunneltu ja otettu vakavasti siinä organisaatiossa, joka koordinoi kd-liikkeen lehdistön talouskysymyksiä.

Opintotoiminta

Yhteistyö Folkets Bildningsförbund -opintojärjestön kanssa on ollut läheistä ja hyvää. Hallitus (LS) ja FBF:n hallitus on pitänyt yhteisiä seminaareja, joissa on pohdittu ruotsinkielistä toimintaa. Ennen kunnallisvaaleja pidettiin kunnallisvaaleihin valmistautumiskursseja ja järjestettiin kolme alueellista kurssia, joissa keskusteltiin mm. Folktinget-vaaleista. Näiden lisäksi järjestettiin seminaarit, jotka käsitelivät rannikkokannavaa ja tietoyhteiskuntaa.

SKDL:n ruotsinkielisen organisaation puitteissa toimivien opintokertojen määrä on ollut vuonna 1982 15 kpl, 1983 10 kpl ja 1984 17 kpl.

FBF:n ja SKDL:n ruotsinkielisen organisaation hallituksen nimeämä yhteinen koulutuskysymyksiä käsittelevä työryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja järjestänyt seminaarin sekä ennen edustajakokousta 1983 että julkaissut koulutuskysymyksiä käsittelevän lyhyen oppikirjan.

Vaalit

Ruotsinkieliseltä puolelta nimettiin eduskuntavaaleihin ehdokkaita Uudellamaalla 3, Helsingissä 1 ja Vaasassa 2. Turun alueen vaalipiiri ei nimennyt yhtään ruotsinkielistä ehdokasta. Varsinainen vaalityön keskittäminen lankesi ruotsinkielisten ehdokkaitten osalta Uudenmaan ja Helsingin alueille.

Kunnallisvaaleissa SKDL:n viralliselta listalta nimettiin ruotsinkielisiä ehdokkaita seuraavasti: Uudellamaalla 45, Helsingissä 1, Turun eteläisessä vaalipiirissä 18 ja Vaasan vaalipiirissä 47. Lisäksi nimettiin Helsingissä 2 ja Vaasassa 6 ehdokasta muilta listoilta, jotka laskettiin SKDL:n piiriin kuuluviksi.

Ruotsinkielisen Suomen Folktinget -vaalit pidettiin kunnallisvaalien yhteydessä. Ehdokaslistat olivat ns. pitkiä listoja. Ehdokkaita asetettiin Pohjanmaalla 12, Turun eteläisessä vaalipiirissä 5, Helsingissä 2 ja Uudenmaan vaalipiirissä 9.

Äänet, jotka annettiin ruotsinkielisille kunnallisvaaliehdokkaille pitkillä listoilla laskettiin hyväksi ja ehdokkaat tulivat valituiksi siinä järjestyksessä, miten he olivat sijoittuneet listalle. SKDL:n edustajina tulivat valituiksi Erik Forss Pohjanmaalta ja Åke Rehn Uudeltamaalta.

Kunnallisvaaleissa jakautuivat äänet ruotsinkielisten ehdokkaitten kesken koko maassa seuraavasti:

Ruotsalainen Kansanpuolue (RKP)	136 830	75,2 %
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	24 993	13,7 %
Perustuslaillinen Kansanpuolue (POP)	7 027	3,9 %
Suomen Kansan Demokraattinen Liitto r.p. (SKDL)	6 737	3,7 %
Kansallinen Kokoomus (KOK)	4 244	2,3 %
Suomen Kristillinen Liitto (SKL)	2 270	1,2 %
Yhteensä koko maassa	182 041	100,0 %

Prosentuaalinen jakautuma vaalipiireittäin:

	RKP	SDP	POP	SKDL	KOK	SKL
Helsinki	65,3 %	7,0 %	15,8 %	3,5 %	7,4 %	1,0 %
Uusimaa	74,8	19,1	1,3	3,2	1,2	0,4
Turun alue	77,8	17,8	—	4,2	—	0,2
Pohjanmaa	80,2	11,4	0,8	4,3	0,7	2,6
Muu Suomi	79,5	2,4	—	—	18,9	—
paikkajakauma	52	10	3	2	2	1

Lisäksi 5 paikkaa, jotka kuuluvat Ålandsk Samling (Ahvenanmaa) ja jotka nimeää Landstinget (Ahvenanmaan maapäivät).

TIEDOTUSTOIMINTA

SKDL:n tiedotustoiminnassa tärkeimpiä välineitä ovat kansandemokraattiset lehdet. Vaikka niiden levikki on suhteellisen pieni, on niiden vaikutus poliittiseen mielipiteeseen kuitenkin suurempi. Lehtien sanoma välittyy edelleen lukijoiden kautta.

Porvarillisissa ja ns. sitoutumattomissa lehdissä on vaikea saada julkisuuteen kansandemokraattisen liikkeen tärkeinä ja yhteiskunnallisesti oleellisina pitämiä asioita. Yleensä SKDL on ylittänyt julkisuuskynnyksen parhaiten silloin kun on ollut kyse sisäisistä kiistoista tai henkilökysymyksistä. Erityisesti viimeksimainittu asiakokonaisuus on syksystä -84 aina 14. liittokokoukseen asti ollut voimakkaasti esillä.

Syksyllä 1984 ollut SKDL:n ja sen yhteisöjäsenjärjestöjen yhteinen 40-vuotisjuhla pääsi melko hyvin julkisuuteen, mutta tällöinkin korostuivat sisäiset ongelmamme. Tähän olimme osittain myös itse syällisiä.

Vaalitiedotus

Kuluneella toimintakaudella käytiin sekä eduskunta- että kunnallisvaalit.

Eduskuntavaalien tiedottamisen suunnitteli ja koordinoi vaalitiedotusryhmä, joka kokoontui säännöllisesti koko vaalikamppailun ajan. Vaalitiedotusryhmän apuna toimi vaalitoimistoon palkattu vaalitiedottaja.

Vaalitiedotusryhmä toteutti syksyllä -82 ns. Täällä tullaan tuorein eväin -kampanjan. Graafista apua ryhmä sai Ajan mainokselta. Vuoden -83 alussa ryhmä keskittyi välittömästi vaalitiedottamiseen ja tuotti vaalien yleisjulisteen ja muuta valtakunnallisesti käytettävää vaalimateriaalia.

Kunnallisvaalien -84 tiedottamisen hoiti myös erillinen vaalitiedotusryhmä, jolla oli apuna vaalitoimistossa työskentelevä vaalitiedottaja. Pääasiallinen työ tehtiin luonnollisesti kunta- ja piiritasolla. Paikallista tiedottamista avustettiin sekä yleisjulistilla että ilmoitus- ja lentolehtis-pohjilla.

Tiedotusryhmä suoritti myös ennen kunnallisvaaleja kyselytutkimuksen, jossa paikallisia vaalivastaavia pyydettiin arvioimaan vaalitiedotuksen ja vaalikampanjan onnistumista.

Molempien vaalikampanjoiden aikana tiedotusvälineille toimitettiin liikkeen johtohenkilöiden puhereferaatteja, joita julkistettiinkin kohtalaisen hyvin.

Joukkotiedotusvälineet

SKDL:n päätöselinten kokouksista ja päätöksistä samoin kuin johtohenkilöiden puheista on säännöllisesti tiedotettu STT:lle, Yleisradiolle ja lehdistölle.

Yleisradio on tiedottanut SKDL:n tapahtumista melko tyydyttävästi, mutta muutoin julkisuuskynnyksen ylittämisessä on ollut vaikeuksia.

Parhaiten tavoitteemme ja aatemaailmamme ovat päässeet julkisuuteen vaalikampanjoiden aikana ja SKDL:n oman, sen yhteisöjäsenjärjestöjen ja muiden kd-liikkeen kuuluvien liitto- ja edustajakokouksien yhteydessä.

Tärkeimmistä SKDL:n kannanotoista ja johtohenkilöiden puheista on tiedotettu myös ulkomaalaisille tietotoimistoille ja kirjeenvaihtajille.

Kansandemokraattinen lehdistö

SKDL:n äänenkannattajia ovat nykyisin seuraavat lehdet: pää-äänenkannattaja Kansan Uutiset ja Kansan Uutisten Viikkolehti (6 kertaa viikossa), Kansan Tahto, Oulu (5), Kansan Sana, Kuopio (3), Kansan Ääni, Vaasa (3), Satakunnan Työ, Pori (3), ja Hämeen Yhteistyö, Tampere (3). Ruotsinkielisenä äänenkannattajana on Folketidningen Ny Tid (1).

Koko vasemmiston lehdistön suhteellinen osuus koko lehdistön levikistä on hälyttävän alhainen eli n. 9 %. Kd-lehdistön levikin edistämiseksi ovat kd-keskusjärjestöt yhdessä Demokraattisen Lehtipalvelun (DLP) kanssa perustaneet työryhmän.

SKDL:n tiedotussihteeri on tehnyt tiivistä yhteistyötä DLP:n ja Kansan Uutisten kanssa.

Julkaisutoiminta

AIKA-kalenterin julkaisemista on jatkettu sisältöä ja ulkoasua hieman muuttaen.

Joulu- ja vappulehtiä ei enää ole julkaistu.

Sisäisen tiedotuksen välineenä on toiminut SKDL-tiedote, jota on julkaistu n. 15 numeroa vuodessa. Siinä tiedotetaan SKDL:n päätöselinten päätöksistä piirijärjestöille, muille kansandemokraattisille keskusjärjestöille, ay-liikkeessä toimiville kansandemokraateille jne.

Muuta

SKDL:ssä ei ole kuluneen toimintakauden aikana ollut tiedotusjaostoa, vaan tiedotuksesta ovat käytännössä vastanneet pääsihteeri, pääsihteerin sihteeri ja tiedotussihteeri.

Vaalitiedotuksesta on vastannut erillinen vaalien tiedotusryhmä yhdessä palkatun vaalitiedottajan kanssa.

Hyödy Kansan Keskittämisedusta

KESKITÄMÄLLÄ
SAAT ALENNUSTA
VAKUUTUSMAKSUISTA
OTA YHTEYS!

PÄÄKONTTORI
Hämeentie 33,
puh. (90) 73161
Postiosoite: PL 45
00501 HELSINKI 50

